

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

5 (271) 2019

Revista Uniunii Polonezilor din România

Spotkanie wielkanocne

Święto Zmartwychwstania Pańskiego jest najważniejszym świętem dla chrześcijan. Jest ono dla wierzących zapowiedzią i gwarantem powszechnego zmartwychwstania wszystkich ludzi.

W tym roku katolicy obchodzili święta wielkanocne 21 kwietnia, a prawosławni w Rumunii 28 kwietnia.

Z okazji Wielkanocy Związek Polaków z Rumunii zorganizował 22 kwietnia tradycyjne spotkanie w Domu Polskim w Nowym Sokołcu. Członkowie polskich organizacji z Suczawy, Nowego Sokołca, Pojany Mikuli, Moary, Kaczyki, Wikszan, Gura Humorului, Păltinoasy i Seretu spotkali się, aby jak jedna wielka polska rodzina z Bukowiny móc podzielić się święconym jajkiem, złożyć sobie nawzajem najserdeczniejsze życzenia zdrowia, radości i pomyślności oraz poczuć radość świąt i tych tradycji, które z roku na rok przekazywane są kolejnym pokoleniom.

Întâlnire de Paști

Sărbătoarea Învierii Domnului este cea mai importantă sărbătoare pentru creștini. Învierea lui Cristos este pentru credincioși vestirea și garanția învierii tuturor oamenilor.

În acest an credincioșii romano-catolici au sărbătorit Învierea Domnului pe 21 aprilie, iar cei ortodocși din România pe 28 aprilie.

Cu ocazia sărbătorilor, Uniunea Polonezilor din România a organizat pe 22 aprilie tradiționala întâlnire de Paști la Casa Polonă din Solonețu Nou. Membrii organizațiilor poloneze din Suceava, Solonețu Nou, Poiana Micului, Moara, Cacica, Vicșani, Gura Humorului, Păltinoasa și Siret s-au întâlnit pentru ca împreună, ca o mare familie poloneză din Bucovina, să se poată împărți cu oul sfințit, să-și adreseze cele mai calde urări de sănătate, bucurie și noroc și să simtă bucuria sărbătorilor și a acestor tradiții care de la un an la altul sunt transmise generațiilor viitoare.

Dzielenie się jajkiem święconym to dawna polska tradycja, obecna od wieków w Polsce. Zgodnie z nią, pokarmy są święcone w sobotę wielkanocną. Post obowiązuje do mszy rezurekcyjnej, po której rodzina gromadzi się przy stole, dzieląc się jajkiem święconym. W koszu ze święconką znajdują się jajka, symbolizujące tryumf życia nad śmiercią, chleb, baranek z masła, ciasta czy cukrowy, jako symbol zwycięstwa dobra nad złem, sól, babka, mięsa, masło, chrzan i inne pokarmy. Przy stole odmawia się modlitwę, po czym członkowie rodziny kosztują najpierw poświęconych pokarmów.

Na początku spotkania wielkanocnego do zebranych zwrócili się: wojewoda suczawski Mirela Adomnicăi, poseł Victoria Longher, prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher oraz JE Aurel Percă – biskup pomocniczy diecezji Jassy. Wojewoda Mirela Adomnicăi powiedziała między innymi: „życzę wam, abyście spędzili te święta z waszymi rodzinami, obok wszystkich najbliższych i żebyśmy spotykali się za każdym razem, kiedy zechcecie podzielić się swoją radością i polskimi zwyczajami z innymi, z nami”. Poseł Victoria Longher złożyła następnie wszystkim obecnym życzenia, zwracając się do nich: „po tym, jak świętowaliśmy Wielkanoc w rodzinach, czujemy potrzebę spotkania się w gronie naszej drogiej polskiej rodziny z Bukowiny, aby podzielić się święconym jajkiem, kultywując tę dawną polską tradycję, którą nasi przodkowie przynieśli ze sobą, kiedy osiedli na tej ziemi. Jesteśmy tu dzisiaj, aby podziękować dobremu Bogu za jego najwyższą ofiarę poniesioną dla nas ludzi, ale także aby sobie nawzajem złożyć jak najlepsze życzenia”. Prezes Gerwazy Longher podkreślił zaś, że „my, Polacy, mamy kilka rodzinnych świąt. Na Boże Narodzenie dzielimy się opłatkiem, na Wielkanoc dzielimy się święconym jajkiem. Nasza tradycja mówi, że gdy zgubimy się i nie będziemy mogli odnaleźć drogi powrotnej, wystarczy przypomnieć sobie, z kim dzieliliśmy się wielkanocnym jajkiem i wówczas znajdziemy dobrą drogę”.

Împărțirea cu oul sfințit este o tradiție veche prezentă în Polonia de secole. Conform acestei tradiții, bucatele se sfințesc în Sâmbăta Mare. Se postește până la întoarcerea de la slujba de Înviere, după care familia se adună la masă împărțindu-se cu oul sfințit. În coșul pentru sfințit găsim ouă, ce simbolizează triumful vieții asupra morții, pâine, un miel din pâine, unt sau zahăr, mielul simbolizând triumful binelui asupra răului, sare, pasca poloneză numită „babka”, preparate din carne, unt, hrean și alte alimente. La masă se spune o rugăciune după care fiecare membru al familiei servește mai întâi din mâncărurile sfințite.

În deschiderea evenimentului au fost rostite câteva discursuri de către prefectul județului Suceava, Mirela Adomnicăi, doamna deputat Victoria Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, precum și ES Aurel Percă, episcop auxiliar de Iași. Printre altele, doamna prefect a precizat următoarele: „vă urez să vă petreceți întotdeauna sărbătorile de Paști în familie, cu toți cei dragi lângă dumneavoastră, și să ne vedem cu drag de fiecare dată când vreți să împărțiți bucuriile și obiceiurile poloneze cu noi, ceilalți”. Apoi, doamna deputat Victoria Longher le-a transmis urări tuturor celor prezenți, adresându-le următoarele cuvinte: „după ce am celebrat Paștele în familie simțim și nevoia de a ne reuni cu cei dragi, cu familia poloneză din Bucovina, pentru a împărți oul sfințit, o tradiție veche de secole pe care strămoșii noștri au adus-o când au venit pe aceste meleaguri. Astăzi suntem aici pentru a mulțumi bunului Dumnezeu pentru sacrificiul suprem oferit omenirii, dar și pentru a ne transmite unul altuia urări de bine”. Președintele Ghervazen Longher, a menționat faptul că: „Noi, polonezii, avem câteva sărbători de familie. De Crăciun ne împărțim cu opłatek, «pâinea lui Dumnezeu». De Paști împărțim oul sfințit. Tot un obicei polonez spune că dacă ne rătăcim pe parcursul anului și nu reușim să găsim drumul de întoarcere, să încercăm să ne amintim cu cine am împărțit oul de Paști, iar atunci vom găsi calea cea bună”.

Po przemówieniach JE Aurel Percă pobłogosławił wszystkie pokarmy, w szczególności jajka, i poświęcił je. Wyraził także radość z bycia pośród polskiej mniejszości oraz przekazał pozdrowienia JE Petru Gherghela – biskupa diecezji Jassy.

W spotkaniu uczestniczyli także księża z dziekanatu bukowińskiego wraz z dziekanem Iosifem Păulețem i wicedziekanem ks. dr. Stanisławem Kucharkiem, mons. Ionuț Paul Strejac, księża z diecezji jasskiej oraz prezesi i członkowie filii Związku Polaków w Rumunii.

Po poświęceniu pokarmów prezes Związku Polaków wraz z małżonką podzielili się jakim z obecnymi przedstawicielami polskich społeczności. Wszyscy złożyli sobie nawzajem życzenia, ciesząc się z bycia razem w tak szczególny dzień dla nas, katolików.

Chrystus Zmartwychwstał!

Carmen Dorosceac, Ilona Biseada

Foto: Ierzynka Michalina Budaș

După discursuri, ES episcop Aurel Percă a rostit o rugăciune de binecuvântare a bucatelor, a ouălor în special, pe care apoi le-a sfințit. Și-a exprimat bucuria de a se afla în mijlocul minorității poloneze și a transmis salutul ES Petru Gherghel, episcopul diecezei de Iași.

De asemenea, la întâlnire au participat preoți din decanatul de Bucovina împreună cu pr. decan Iosif Păuleț și vicedecan pr. dr. Stanislav-Ioan Cucharec, monseniorul Ionuț Paul Strejac, preoți din dieceza de Iași, președinții și membrii filialelor Uniunii Polonezilor din România.

După sfințirea bucatelor, președintele Uniunii Polonezilor din România împreună cu doamna deputat Victoria Longher au împărțit oul sfințit cu reprezentanții comunităților poloneze adresându-și urări și s-au bucurat să fie împreună într-o zi atât de importantă pentru noi catolicii.

Cristos a înviat!

Prima ediție a Festivalului Încondeierii Ouălor

Unul din meșteșugurile moștenite de la strămoșii noștri este acela al încondeierii ouălor. Nu ne putem imagina coșul de Paști fără ouă decorate sau pur și simplu vopsite în diverse culori, pe care îl ducem la biserică pentru a fi sfințit în Sâmbăta Mare.

Așadar, pe 14 aprilie a.c., în duminica Floriilor, comunitatea poloneză din Bucovina s-a întâlnit la Dom Polski din Poiana Micului pentru a-și aduce aminte de acest frumos meșteșug al încondeierii ouălor. Fiecare gospodină a venit cu instrumentele sale și cu vopselele sale și așa s-a trecut la treabă.

Pierwsza edycja Festiwalu Malowania Jajek

Jednym z tradycyjnych zajęć przejętym przez Polaków z Bukowiny od ich przodków jest ozdabianie jajek na Wielkanoc. Trudno wyobrazić sobie koszyk wielkanocny, który święcimy w kościele w Wielką Sobotę, bez malowanych czy barwionych na różne kolory jajek.

Dlatego też 14 kwietnia tr., w Niedzielę Palmową, Polacy z Bukowiny spotkali się w Domu Polskim w Pojanie Mikuli, aby przypomnieć o tym pięknym zwyczaju ozdabiania jajek. Każda z gospodyń przyjechała z własnymi przyborami i barwnikami i przystąpiono do pracy.

Am constatat că tehnica de încondeiere cu ceară este asemănătoare în Poiana Micului, Pleșa, Solonețu Nou și în Vicșani, iar instrumentul pentru încondeiat poartă mai multe denumiri cum ar fi: „pisiak” în Poiana Micului, „kluczka” în Solonețu Nou, „dziubasek” în Pleșa și „pisak” în Vicșani. Unele dintre acestea sunt făcute din capăt de glonte, în general găsit în pădure, care datează din timpul războiului, fiind legat de o bucătică de lemn. În acesta se pune ceară, se încălzește la foc și se desenează pe oul spălat și degresat diferite forme cum ar fi flori, frunze și alte simboluri sau se scriu diferite mesaje cu ocazia Paștelui. După ce ceara s-a uscat ouăle se pun în vopsea pentru a fi colorate în diverse culori după care se pun la uscat pe sobă. După ce vopseaua s-a uscat, ele se țin deasupra plitei încinse pentru ca ceara să se înmoaie, iar apoi să fie șterse cu o cârpă uscată pentru a ieși la iveală modelul desenat. Un lucru foarte interesant care ne-a atras atenția au fost vopselele folosite de gospodinele din Pleșa. Ele au venit cu niște pahare în care se află un praf care an de an este diluat cu apă în care se adaugă oțet și în acest fel obțin vopsele de diferite culori. Acele pahare cu praf colorat sunt moștenite din moși strămoși și nimeni nu știe de fapt din ce sunt făcute. După terminarea încondeierii ouălor gospodinele lasă recipientele la soare pentru ca apa să se evapore, iar apoi le depozitează într-un loc uscat și întunecat până anul următor în preajma Paștelui.

Zauważałam, że technika wykonywania pisemek w Pojanie Mikuli, Pleszy, Nowym Słońcu i Wikszanach jest podobna, ale kistka – przyrząd używany do ozdabiania jajek, nazywany jest inaczej. W Pojanie Mikuli jest to „pisiak”, w Nowym Słońcu – „kluczka”, w Pleszy – „dziubasek”, a w Wikszanach – „pisak”. Niektóre pochodzą jeszcze z czasów II wojny i wykonane są z pocisków naboju, znajdujących najczęściej w lesie, osadzonych na patyku. W lejek wkłada się wosk, ogrzewa się go nad ogniem i nanosi na umyte wcześniej i odtłuszczone jajko wzory, np. kwiaty, liście, różne symbole czy napisy związane z Wielkanocą. Po tym jak wosk wyschnie, jajka zanurza się w barwnikach, żeby uzyskać różne kolory, a następnie suszy się je na piecu. Po wyschnięciu barwników, jajka ogrzewa się nad płytą pieca, aby wosk się roztopił, po czym ściera się go suchą szmatką, aby naniesiony wzór stał się widoczny. Rzeczą, która nas wszystkich bardzo zaciekała, były barwniki gospodyń z Pleszy. Przywiozły ze sobą pojemniczki z barwnikami w proszku, który co roku rozrabiają z wodą i dodając ocet uzyskują barwniki w różnych kolorach. Pojemniczki te mają od pokoleń i nikt nie zna właściwie składu barwników. Po zakończeniu malowania jajek gospodynie pozostawiają pojemniczki na słońcu, aż woda wyparuje i przechowują potem proszek w suchym i ciemnym miejscu aż do następnych świąt.

Gospodinele din Suceava și din Păltinoasa au vopsit ouăle cu ajutorul altei tehnici și anume decorarea cu frunze. Frunzele (de pătrunjel, trifoi, de măr sau diferite flori) le-au așezat cu grijă pe ouăle fier-te, după care fiecare ou a fost pus într-un ciorap de mătase și strâns bine pentru ca frunza să rămână fixă pe ou în timpul colorării. Cu multă grijă au scufundat ouăle în vopsea pentru câteva minute, apoi le-au scos și le-au lăsat să se usuce, după care le-au scos din ciorapul în care erau învelite. Au rezultat niște ouă frumos colorate având diferite forme de frunze.

Gospodynie z Suczawy i Păltinoasy ozdabiały jajka inną techniką, za pomocą liści (pietruszki, koniczyny, jabłoni czy różnych kwiatów), które starannie przykładały do gotowanych jajek, naciągały na nie następnie pończochę i zawiązywały ją mocno, aby liście były dobrze dociśnięte do jajka podczas barwienia. Ostrożnie wkładały potem jajka do barwników na kilka minut, wyciągały je i po wysuszeniu wyciągały z pończochy, w którą jajka były owinięte. Powstały w ten sposób pięknie zabarwione jajka z różnymi motywami liści.

Evenimentul a fost o ocazie bună pentru a petrece timp împreună, pentru a schimba informații și a observa tehnica folosită de fiecare localitate în parte. Unul din scopurile evenimentului a fost acela de a transmite tinerei generații acest frumos meșteșug pentru ca acesta să fie păstrat încă mulți ani de acum încolo.

Warsztaty były przede wszystkim sposobnością do spędzenia wspólnie czasu, do wymiany informacji i do poznania technik używanych w poszczególnych miejscowościach. Jednym z celów warsztatów było pokazanie i przekazanie następnemu pokoleniu tej pięknej tradycji, aby móc ją zachować także przez kolejne lata.

La ateliere au participat membrii comunitatilor poloneze din toată Bucovina – gospodinele din Păltinoasa, Pleșa, Poiana Micului, Solonețu Nou, Suceava și Vicșani. Meșteșugarilor s-au alăturat Victoria Longher, deputat din partea minorității poloneze în Parlamentul României și Ghervazen Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România însoțiți de militari ai schimbului IV al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova în frunte cu maiorul Dawid Butlak, dar și un grup de tineri din Cracovia însoțiți de pr. Mariusz Kiełbasa veniți la Solonețu Nou pentru a-și petrece Sărbătorile Pascale.

Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Ierzyńka Michalina Budaș

W warsztatach udział wzięły gospodynie z całej Bukowiny – z Păltinoasy, Pleszy, Pojany Mikuli, Nowego Sokońca, Suczawy i Wikszan. Towarzyszyli im poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii Victoria Longher i prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher wraz z żołnierzami z IV zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej z dowódcą mjr. Dawidem Butlakiem, a także grupa młodzieży z Krakowa z ks. Mariuszem Kiełbasą, spędzająca święta wielkanocne w Nowym Sokońcu.

Tlum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Majowe święta

Od wielu już lat Polacy z Bukowiny majowe święta obchodzą w Pojanie Mikuli. Wspólnie świętują Dzień Polonii i Polaków za Granicą i Dzień Flagi RP oraz Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja. W tym roku Związek Polaków w Rumunii zorganizował majowe uroczystości 11 maja. Rozpoczęła ją uroczysta Msza św. w kościele pw. Jana Pawła II. Wiernych i gości przywitał proboszcz parafii w Pojanie Mikuli ks. Gabriel Bucur. Nabożeństwu przewodniczył JE Petru Gherghel – biskup diecezji jasskiej w asyście księży z dekanatu bukowińskiego, z dziekanem Iosifem Păulețem i wicedziekanem ks. dr. Stanisławem Kucharkiem, oraz wielu duchownych z całej diecezji jasskiej. Kazanie wygłosił kapelan wojskowy ks. mjr Kamil Szustak, w którym wielokrotnie odwoływał się do postaci i nauczania św. Jana Pawła II – patrona kościoła w Pojanie Mikuli. W nabożeństwie uczestniczyła także grupa pielgrzymów z Polski z parafii pw. Marii Magdaleny w Mazańcowicach w diecezji bielsko-żywieckiej, odwiedzająca w tych dniach Bukowinę razem ze swoim proboszczem ks. Piotrem Grochowickim. Na zakończenie do wiernych zwrócił się JE biskup Petru Gherghel. Wspominał między innymi o swoim udziale kilka lat temu w niezapomnianych majowych uroczystościach w Warszawie, złożył Polakom życzenia z okazji tak ważnych świąt oraz wyraził nadzieję, że zachowają swoje narodowe i religijne dziedzictwo.

Po Mszy św. w Domu Polskim w Pojanie Mikuli zaprezentował się zespół „Mała Pojana”. Przed jego występem przemawiali goście: mjr Dawid Butlak – dowódca IV zmiany Polskiego Kontyngen-

Sărbătorile lunii mai

De mulți ani, polonezii din Bucovina celebrează sărbătorile lunii mai în Poiana Micului. Împreună sărbătoresc Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate și Ziua Drapelului RP, precum și Ziua Națională a Constituției din 3 Mai. În acest an Uniunea Polonezilor din România a organizat manifestările cu aceste ocazii pe 11 mai. Au început cu Sfânta Liturghie solemnă la biserica „Sfântul Ioan Paul al II-lea” în cadrul căreia parohul bisericii din Poiana Micului, pr. Gabriel Bucur, a urat bun venit credincioșilor și oaspeților prezenți. Liturghia a fost prezidată de E.S. Petru Gherghel – episcopul diecezei de Iași împreună cu peroți din decanatul de Bucovina, cu decanul pr. Iosif Păuleț și vicedecanul pr. dr. Stanislav Cucharec, precum și alți preoți din întreaga dieceză de Iași. Cuvântul de învățătură a fost rostit de pr. militar maior Kamil Szustak, în care a făcut multe referiri la persoana și la învățăturile Sf. Ioan Paul al II-lea – patronul bisericii din Poiana Micului. La liturghie a participat și un grup de polonezi din parohia „Maria Magdalena” din Mazańcowice din dieceza bielsko-żywiecka, care în acea perioadă vizita Bucovina, împreună cu parohul lor pr. Piotr Grochowicki. La final, E.S. Petru Gherghel s-a adresat credincioșilor amintind printre altele de faptul că cu ani în urmă a participat în Varșovia la manifestări de neuitat organizate cu ocazia sărbătorilor lunii mai, a transmis polonezilor urări cu ocazia acestor sărbători importante și și-a exprimat speranța că aceștia își vor păstra moștenirea lor națională și religioasă.

După Sfânta Liturghie, la Dom Polski din Poiana Micului, ansamblul „Mała Pojana” a prezentat un program artistic. Înainte de prezentarea lor oaspeții au ținut un scurt discurs printre care: mr. Dawid Butlak – comandantul celui de-al IV-lea schimb al

tu Wojskowego, bo dobrą już tradycją stał się udział w majowych uroczystościach w Pojanie Mikuli dowódców i żołnierzy kolejnych zmian PKW stacjonujących w Krajowej, oraz wiceprzewodniczący Rady Wojewódzkiej Suczawa Marin-Gheorghe Niță. Do obecnych zwróciła się także poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii Victoria Longher.

Majowe obchody w Pojanie Mikuli zakończył piknik, podczas którego długo jeszcze w serdecznej atmosferze Polacy z całej Bukowiny świętowali wspólnie z zaproszonymi gośćmi.

Contingentului Militar Polonez, deoarece a devenit deja o frumoasă tradiție ca la manifestările dedicate sărbătorilor lunii mai să participe comandanți și militari ai schimburilor Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova, precum și vicepreședintele Consiliului Județean Suceava, Marin-Gheorghe Niță. Celor prezenți le-a vorbit și deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României, Victoria Longher.

Manifestările lunii mai din Poiana Micului s-au terminat cu un picnic, în timpul căruia polonezii din întreaga Bucovină și oaspeții au sărbătorit împreună într-o atmosferă caldă.

Fot. Ierzynka Michalina Budaś

Fot. Krzysztof Sitkowski/KPRP

Jak co roku przedstawiciele organizacji polonijnych z całego świata zaproszeni zostali na obchody świąt majowych, odbywające się w Warszawie. 2 maja, w Dzień Polonii i Polaków za Granicą i Dzień Flagi RP w uroczystościach organizowanych przez Kancelarię Prezydenta RP udział wzięli poseł Victoria Longher, prezes Związku Polaków Gerwazy Longher oraz ks. dr Stanisław Kucharek. Rozpoczęły się one na Placu Zamkowym uroczystym podniesieniem flagi państwowej na Wieży Zegarowej Zamku Królewskiego. Na dziedzińcu Belwederu natomiast Prezydent RP Andrzej Duda wręczył odznaczenia państwowe osobom zasłużonym w działalności na rzecz środowisk polonijnych oraz narodowe flagi przedstawicielom różnych organizacji i instytucji, które działają w Polsce i za granicą.

Obchody 2 maja z udziałem przedstawicieli organizacji polonijnych z całego świata zorganizowało także Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Poseł Victoria Longher, prezes Gerwazy Longher oraz ks. dr Stanisław Kucharek uczestniczyli w Domu Polonii na Krakowskim Przedmieściu w uroczystości wręczenia Nagrody imienia profesora Andrzeja Stelmachowskiego oraz w koncercie z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą. Dzień później – 3 maja – wzięli także udział we Mszy św. w intencji Ojczyzny w Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela, której przewodniczył metropolita warszawski kardynał Kazimierz Nycz, oraz w państwowych obchodach Narodowego Święta Konstytucji 3 Maja.

Ca în fiecare an reprezentanții organizațiilor diasporei poloneze din lumea întreagă au fost invitați să participe la celebrările sărbătorilor lunii mai care au avut loc în Varșovia. Pe 2 mai, de Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate și de Ziua Drapelului R.P., la manifestările organizate de Cancelaria Președintelui R.P. au luat parte deputatul Victoria Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, precum și pr. dr. Stanislav Cucharec. Acestea au început în Piața Castelului cu o arborare festivă a drapelului de stat pe Turnul cu Ceas al Castelului Regal. În schimb, în curtea Palatului Prezidențial „Belweder”, președintele R.P. Andrzej Duda a înmânat decorații de stat persoanelor angajate în activități în folosul comunităților diasporei poloneze, precum și drapele naționale reprezentanților diferitelor organizații și instituții care activează în Polonia și în afara granițelor.

Celebrări cu ocazia zilei de 2 mai cu participarea reprezentanților organizațiilor diasporei poloneze din întreaga lume au fost organizate și de Asociația „Wspólnota Polska”. Deputatul Victoria Longher, președintele Ghervazen Longher și pr. dr. Stanislav Cucharec au participat la Dom Polonii de pe strada „Krakowskie Przedmieście” la festivitatea de înmânare a Premiului „prof. Andrzej Stelmachowski”, precum și la concertul oferit cu ocazia Zilei Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate. O zi mai târziu – pe 3 mai – au participat și la Sfânta Liturghie în intenția Patriei Mamă, oficiată de către mitropolitul Varșoviei cardinalul Kazimierz Nycz precum și la manifestările naționale cu ocazia Zilei Naționale a Constituției din 3 Mai.

Fot. Arhivum Dom Polski

Fot. Agata Pawłowska – Polonijna Agencja Informacyjna

Obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja zorganizowała także Ambasada RP w Bukareszcie. Przyjęcie wydane przez Ambasadora Marcina Wilczka odbyło się 7 maja w Hotelu Athénée Palace Hilton w Bukareszcie. Udział wzięło w nim ponad 400 zaproszonych gości, między innymi wicepremier ds. partnerstw strategicznych Ana Birchall, minister spraw zagranicznych Teodor-Viorel Meleşcanu, minister sportu i turystyki RP Witold Bańka oraz wielu bardzo znamienitych gości.

Celebrări cu ocazia împlinirii a 228 de ani de la adoptarea Constituției din 3 Mai a organizat și Ambasada R.P. la București. Recepția dată de Ambasadorul Marcin Wilczek a avut loc pe 7 mai la Hotel Athénée Palace Hilton din București. Au participat peste 400 de oaspeți, printre care viceprim-ministrul pentru implementarea parteneriatelor strategice, Ana Birchall, ministrul Afacerilor Externe, Teodor-Viorel Meleşcanu, ministrul Sportului și Turismului din Polonia, Witold Bańka, precum și mulți oaspeți renumiți.

Fot. Casimir Longher

Fot. Ambasada RP

W przyjęciu udział wzięli także przedstawiciele Polonii rumuńskiej z Bukaresztu i Bukowiny z poseł Victorią Longher, prezesem Związku Polaków w Rumunii Gerwazym Longherem oraz wicedziekanem Bukowiny ks. dr. Stanisławem Kucharkiem.

Podczas przyjęcia można było obejrzyć wystawę z okazji 15-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej, przygotowaną przez Instytut Polski i Ambasadę RP w Bukareszcie. Otworzyli ją wicepremier Ana Birchall i minister Witold Bańka.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fot. Carimini Longher

La recepție au luat parte și reprezentanții diasporii poloneze din București și din Bucovina împreună cu deputatul Victoria Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher împreună cu vicedecanul de Bucovina pr. dr. Stanislav Cuharec.

În timpul recepției s-a putut viziona expoziția pregătită de Institutul Polonez și de Ambasada R.P. la București, cu ocazia a 15 ani de la aderarea Poloniei la Uniunea Europeană. A fost deschisă de viceprim-ministrul Ana Birchall și de ministrul Witold Bańka.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Ansamblul „Mała Pojana” la cel de-al XXII-lea Forum al Diasporei Poloneze de la Toruń

În perioada 26-28 aprilie 2019, în Toruń a avut loc cel de-al XXII-lea Forum al Diasporei Poloneze intitulat „Patriotism în cultură și în tradiția națională”, aflat sub patronajul onorific al Președintelui Poloniei Andrzej Duda. Forumul a avut loc la Școala Superioară de Cultură Socială și Mediatică din Toruń. La invitația mareșalului Senatului R.P., Stanisław Karczewski și a Școlii Superioare de Cultură Socială și Mediatică din Toruń, ansamblul muntienilor polonezi „Mała Pojana” din Poiana Micului împreună cu coordonatorul ansamblului, Agneșca Polacec, au avut onoarea de a participa la acest eveniment și să prezinte un program artistic. Tinerii din Poiana Micului au fost primiți cu o căldură deosebită de către organizatori și de către participanții la Forum.

Forumul a fost deschis de către mareșalul Senatului R.P., Stanisław Karczewski care în discursul de deschidere a spus „Patriotismul este un cuvânt cheie pentru diaspora poloneză și pentru polonezii care trăiesc în afara granițelor. Confirmarea acestui lucru îl aud mereu în timpul numeroaselor întâlniri

Zespół „Mała Pojana” na XXII Forum Polonijnym w Toruniu

W dniach 26-28 kwietnia 2019 r. w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu odbyło się XXII Forum Polonijne pod hasłem: „Patriotyzm w kulturze i tradycji narodowej” pod honorowym patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Z inicjatywy Marszałka Senatu RP Stanisława Karczewskiego i WSKSiM zespół górali polskich „Mała Pojana” z Pojany Mikuli wraz ze swoim kierownikiem Agnešką Polacec miał okazję wziąć udział w tym wydarzeniu i zaprezentować program artystyczny. Młodzież z Pojany Mikuli została przyjęta niezwykle ciepło przez organizatorów i uczestników Forum.

XXII Forum Polonijne otworzył Marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski, mówiąc między innymi, że „Patriotyzm to słowo kluczowe dla Polonusów i Polaków żyjących za granicą. Potwierdzenie tego słyszę zawsze podczas licznych spotkań z Polonią”. Podziękował także przedstawicielom

cu diaspora”. De asemenea, a mulțumit reprezentanților diasporei poloneze care au venit la Toruń pentru angajamentul în munca pe care o fac în folosul concetățenilor care locuiesc în țara lor. A subliniat faptul că prezența lor la Toruń este dovada grijii lor pentru țara mamă. În timpul discursului său acesta s-a referit și la întâlnirile sale cu diaspora poloneză din estul Europei. El și-a exprimat aprecierea față de polonezii care locuiesc acolo, care se îngrijesc de păstrarea tradițiilor naționale și a celor religioase.

Polonii, którzy przyjechali na Forum, za zaangażowanie w pracę na rzecz rodaków mieszkających w ich krajach. Podkreślił, że ich obecność w Toruniu świadczy także o ich trosce o ojczyznę. Podczas przemówienia, Marszałek Senatu odniósł się również do swoich spotkań z Polonią mieszkającą na wschodzie Europy. Wyraził uznanie dla mieszkających tam Polaków, którzy troszczą się o zachowanie tradycji narodowej i religijnej.

Conferința a început pe 26 aprilie cu Sfânta Liturghie la Sanctuarul „Preasfintei Fecioare Maria, Steaua Noii Evanghelizări și al Sfântului Ioan Paul al II-lea” din Toruń care a fost celebrată de pr. dr. Zdzisław Klafka, rectorul Școlii Superioare de Cultură Socială și Mediatică. Timp de două zile consecutiv au avut loc trei sesiuni plenare.

La acest eveniment Uniunea Polonezilor din România a fost reprezentată de către pr. dr. Stanislav Cucharec, vicedecan de Bucovina și paroh în Sologhetu Nou, care a participat la conferințele organizate în timpul forumului. Ansamblul „Mała Pojana” a prezentat, sâmbătă 27 aprilie, un program artistic demonstrând astfel că diaspora poloneză deși mai puțin numeroasă păstrează cu sfințenie tradițiile și obiceiurile poloneze strămoșești. Ei au avut ocazia să cânte și în timpul Sfintei Liturghii de la biserica „Preasfânta Fecioară Maria, Steaua Noii Evanghelizări și a Sfântului Ioan Paul al II-lea”. Tinerii din Poiana Micului au avut ocazia să viziteze și centrul vechi al orașului Toruń.

Iuliana Agneșca Dascălu

Konferență polonijnă începută 26 kwietnia od Mszy św. w Sanktuarium NMP Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II, którą sprawował o. dr. Zdzisław Klafka CSsR, Rektor Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej. Przez kolejne dwa dni odbyły się trzy sesje plenarne.

Związek Polaków w Rumunii podczas Forum Polonijnego reprezentował ks. dr. Stanisław Kucharek – wicedziekan Bukowiny i proboszcz w Nowym Sołóncu, który wziął udział w sesjach plenarnych. Zespół „Mała Pojana” zaprezentował w sobotę 27 kwietnia program artystyczny, dowodząc w ten sposób, że Polonia na Bukowinie, choć stosunkowo nieliczna, zachowuje pieczołowicie polskie tradycje i obyczaje swoich przodków. Zespół miał również okazję zaśpiewać podczas Mszy św. w Sanktuarium NMP Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II. Młodzież z Pojany Mikuli zwiedziła także Stare Miasto w Toruniu.

Ţlum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fotografii trimise de către participanți | Zdjęcia nadesłane przez uczestników

A plecat încă un Senior – Pavel Mocanu

Pe 2 aprilie 2019 în Cimitirul „Sf. Vineri” din București l-am condus pe ultimul drum pe Pavel Mocanu, în etate de 87 de ani, membru al „Dom Polski” București și al Clubului Seniorilor.

Absolvent al Universității din București, cunosător al limbii portugheze și a câtorva limbi slave, în principal polona, având o voce frumoasă și puternică, Pavel Mocanu a lucrat mulți ani la Radio România.

Simpatizând puternic Polonia și pe polonezi, s-a înscris printre primii în 1990 în Uniunea Polonezilor din România „Dom Polski” București.

După pensionare și-a continuat activitatea de traducător și cadru didactic de limbă portugheză la Universitatea „Ovidius” din Constanța, așadar îl vedeam mai rar la manifestările noastre din București.

Îmi plăcea mult să-i aud vocea la telefon, cât și atitudinea lui glumeață și optimistă. Mă saluta mereu cu expresia: „Cześć pracy!” (Salut muncă!), la care eu îi răspundeam: „Cześć Pawle! Jak tam leci?” (Salut Pavele! Cum îți mai merge?).

Ulterior când a revenit definitiv în București, îl întrebam de ce nu vine mai des la întâlnirile noastre. Mi-a mărturisit că nu-l mai ajută picioarele, care pe deasupra îl mai și dor. Pe atunci nu-l prea credeam, dar astăzi, cu două tije metalice în ambele picioare și deplasându-mă cu cadrul metalic sau cu două cârje, îi dau dreptate.

Pachetele sau felicitările de la „Dom Polski” i le preluau fie soția, fie una dintre cele două fiice ale sale de care era foarte de mândru. Mai ales atunci când, trăgând spuza pe turta mea, îi declaram că amândoi suntem dintre cei mai fericiți oameni din

Odszedł jeszcze jeden z Seniorów – Pavel Mocanu

2 kwietnia 2019 r. na cmentarzu Sf. Vineri w Bukareszcie towarzyszyliśmy w ostatniej drodze Pawłowi Mocanu, zmarłemu w wieku 87 lat członkowi „Domu Polskiego” w Bukareszcie i Klubu Seniora.

Pavel Mocanu był absolwentem Uniwersytetu w Bukareszcie, znawcą języka portugalskiego i kilku języków słowiańskich, w tym szczególnie polskiego. Posiadał piękny i mocny głos i pracował przez wiele lat w Rumuńskim Radiu.

Będąc wielkim sympatykiem Polski i Polaków jako jeden z pierwszych wstąpił do Związku Polaków w Rumunii, utworzonego w 1990 r. w Bukareszcie.

Po przejściu na emeryturę nadal zajmował się tłumaczeniami i był także wykładowcą języka portugalskiego na Uniwersytecie Owidiusza w Konstancy. Dlatego też rzadziej widywaliśmy go podczas wydarzeń w Domu Polskim w Bukareszcie.

Lubiłem słuchać jego głosu przez telefon, podobał mi się jego optymizm i poczucie humoru. Witiał mnie zawsze słowami: „Cześć pracy!”, na co ja odpowiadałem: „Cześć Pawle! Jak tam leci?”.

W późniejszym czasie, kiedy wrócił na stałe do Bukaresztu, pytałem go, dlaczego tak rzadko przychodzi na nasze spotkania. Przyznał wówczas, że bolą go nogi i odmawiają mu posłuszeństwa. Wtedy nie bardzo mu wierzyłem, ale teraz przyznaję mu rację, kiedy sam mam dwa metalowe pręty w nogach i poruszam się za pomocą balkonika.

Kartki świąteczne czy paczki z Domu Polskiego odbierała dla niego albo żona albo jedna z dwóch có-

lume, pentru că, potrivit unor studii (nu știu cât de verosimile!?), cei mai fericiți sunt părinții care au două fete!

O să ne lipsești mult, Pavele, cu glasul tău deosebit, cu optimismul tău bine temperat!

Odihnește-te în pace!

Bogdan Polipciuc

rek, z których był bardzo dumny. Zwłaszcza wtedy, gdy mawiałem, że obaj jesteście najszcześniejszymi ludźmi na świecie, ponieważ według pewnych badań (nie wiem na ile wiarygodnych) najszcześniejsi są rodzice, którzy mają dwie córki!

Będzie nam ciebie bardzo brakowało Pavle, twojego niezwykłego głosu i żelaznego optymizmu! Spoczywaj w pokoju!

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fotografii din colecția familiei | Zdjęcia ze zbiorów rodzinnych

Pavel Mocanu (1932-2019) – absolvent al Facultății de Filologie și Drept la Universitatea din București. A lucrat printre altele la Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, la Radio România Internațional și în calitate de lector de limba portugheză la Universitatea „Ovidius” din Constanța. Autor de dicționare și ghiduri de conversație româno-portugheze și portughezo-române. A tradus din literaturile portugheză, franceză, polonă, rusă. Cunoștea de asemenea limbile croată și sârbă. A tradus din limba polonă printre altele romanul „Piatră peste piatră” precum și piesele lui Andrzej Otrębski („Meandre”, „Hohotul cerului”) pentru teatrul radiofonic. A fost distins pentru traduceri cu medalia comemorativă „Mihai Eminescu” în anul 1999 de Președintele României. A fost mare simpatizant și prieten al Poloniei și al polonezilor.

Pavel Mocanu (1932-2019) – absolvent filologiei și dreptului la Universitatea din Bukareszt. A lucrat printre altele în Rumuńskim Instytutu Relacji Kulturalnych z Zagranicą i Rumuńskim Radiu oraz jako lektor języka portugalskiego na Uniwersytecie Owidiusza w Konstancji. Autor słowników i rozmówek rumuńsko-portugalskich i portugalsko-rumuńskich. Tłumacz literatury portugalskiej, francuskiej, polskiej i rosyjskiej. Znał także serbski i chorwacki. Z języka polskiego przetłumaczył między innymi powieść Wiesława Myślińskiego „Kamień na kamieniu” czy sztuki Andrzeja Otrębskiego („Meandry”, „Chcichot Pana Boga”) dla teatru radiowego. W 1999 r. otrzymał z rąk Prezydenta Rumunii medal Mihaia Eminescu za całokształt swojej pracy tłumacza. Był wielkim sympatykiem i przyjacielem Polski i Polaków.

20 lat od wizyty Jana Pawła II w Rumunii

Prawie cały kraj przygotowuje się do wizyty papieża Franciszka w Rumunii. Odwiedzi on nie tylko Bukareszt, ale także inne miejscowości o ogromnym znaczeniu religijnym i historycznym w rozwoju miejscowych wspólnot. 31 maja, poza oficjalnymi spotkaniami, papież odprawi Mszę św. w katedrze rzymskokatolickiej pw. św. Józefa w Bukareszcie. Następnego dnia pojedzie do Sanktuarium Matki Boskiej w Șumuleu Ciuc, a potem na spotkanie z młodzieżą do Jass. Ostatni dzień wizyty, 2 czerwca, będzie najbardziej emocjonujący. Ojciec Święty zakończy swoją pielgrzymkę w Blaj beatyfikacją siedmiu biskupów greckokatolickich, męczenników, którzy ponieśli śmierć za swoją wiarę w komunistycznych obozach. Będą to: Vasile Aftenie, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Suci, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu i Iuliu Hossu.

20 de ani de la vizita lui Ioan Paul al II-lea în România

Aproape toată țara se pregătește de vizita papei Francis în România. Nu va fi numai la București, ci și în alte localități cu o mare semnificație religioasă sau istorică în dezvoltarea comunităților locale. Pe 31 mai, în afara întâlnirilor oficiale, papa va celebra Sfânta Liturghie la Catedrala „Sfântul Iosif” din București. În ziua următoare va pleca la sanctuarul Maicii Domnului de la Șumuleu-Ciuc și după aceea, la întâlnirea cu tineretul de la Iași. Ultima zi a vizitei, 2 iunie, va fi cea mai emoționantă. Sfântul Părinte își va încheia pelerinajul la Blaj, unde va beatifica șapte episcopi greco-catolici, martiri, care au murit în închisorile comuniste pentru credința lor. Aceștia sunt: Vasile Aftenie, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Suci, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu și Iuliu Hossu.

Przyjazd papieża Franciszka zbiega się z 20. rocznicą historycznej wizyty już świętego Jana Pawła II. Była to pierwsza wizyta Głowy Kościoła Katolickiego od Wielkiej Schizmy w 1054 r. w kraju zamieszkałym w większości przez prawosławnych. 7 maja 1999 r. Jan Paweł II całował ziemię rumuńską, nazywając ją Ogrodem Matki Boskiej. Na lotnisku przywitał papieża prezydent Emil Constantinescu, patriarcha Rumuńskiego Kościoła Prawosławnego Teoktyst oraz arcybiskup rzymskokatolicki Ioan Robu. Wizyta miała miejsce tylko w Bukareszcie.

Podróż Jana Pawła II do Rumunii była niewątpliwie jedną z najważniejszych jego podróży zagranicznych. Jej historyczne znaczenie podkreślały zarówno środki masowego przekazu na całym świecie, jak i sam papież, który podczas audiencji generalnej, podsumowując wizytę, powiedział: „Bóg dokonał już rzeczy niezwykłych, trzeba iść dalej w tym kierunku z ufnością i zapalem, ponieważ Europa i świat szczególnie potrzebują dziś widzialnego świadectwa braterstwa wierzących w Chrystusa”.

Była to przede wszystkim wizyta o charakterze ekumenicznym, podczas której papież pragnął doprowadzić do pogłębienia dialogu katolicko-prawosławnego. Spotkanie papieża Jana Pawła II i patriarchy Teoktysta zaowocowało podpisaniem wspólnej deklaracji w sprawie wojny na Bałkanach, w której obaj zwierzchnicy Kościołów wezwali strony konfliktu do zaprzestania walki, a społeczność międzynarodową i organizacje humanitarne do niesienia pomocy poszkodowanym. Podczas wszystkich spotkań papież mówił po rumuńsku, nawiązując do dziejów narodu rumuńskiego i jego świadectwa wiary podczas okresu komunistycznego. Ojciec Święty odwiedził groby męczenników zamordowanych w okresie reżimu, których proces beatyfikacyjny rozpoczęto w 1996 r.

Najważniejszym momentem podróży do Rumunii była Msza św. w Parku Izvor, podczas której 200 tys. wiernych, głównie obrządku łacińskiego, modliło się o to, by jak najprędzej udało się ustanowić pełną braterską jedność wszystkich wierzących w Chrystusa.

Dla nas, Polaków mieszkających w Rumunii, był to okres wielkiej radości. Papież Polak nie zapominał o polskiej mniejszości, do której zwrócił się w jej macierzystym języku.

Venirea papei Francisc coincide cu aniversarea a 20 de ani de la vizita istorică a sfântului Ioan Paul al II-lea. Aceasta a fost prima vizită a unui conducător al Bisericii Catolice, de la Marea Schismă din anul 1054, într-o țară majoritar ortodoxă. Pe 7 mai 1999 Ioan Paul al II-lea săruta pământul românesc numindu-l Grădina Maicii Domnului. Pe aeroport papa a fost întâmpinat de către președintele Emil Constantinescu, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Teoctist, precum și de arhiepiscopul romano-catolic, Ioan Robu. Vizita a avut loc numai la București.

Călătoria lui Ioan Paul al II-lea în România a fost fără îndoială una din cele mai importante călătorii în străinătate ale lui. Semnificația ei istorică au subliniat-o atât mass-media din toată lumea, cât și însuși papa care, la audiența generală, rezumând vizita, a spus: „Dumnezeu a înfăptuit deja lucruri extraordinare, trebuie să mergem mai departe în această direcție cu încredere și ardoare, pentru că Europa și mai ales lumea au astăzi nevoie de mărturia văzută a fraternității credincioșilor în Cristos”.

Înainte de toate a fost o vizită cu caracter ecumenic în timpul căreia papa a dorit să adâncească dialogul catolico-ortodox. Întâlnirea dintre papa Ioan Paul al II-lea și patriarhul Teoctist a fost fructificată prin semnarea unei declarații comune privind războiul din Balcani, în care cei doi conducători ai Bisericilor au îndemnat părțile în conflict la oprirea războiului, iar comunitatea internațională și organizațiile umanitare, la ajutorarea păgubiților. În timpul tuturor întâlnirilor papa a vorbit românește referindu-se la istoria poporului român și mărturia credinței în timpul comunismului. Sfântul Părinte a vizitat mormintele martirilor omorâți în timpul regimului comunist al căror proces de beatificare a fost început în anul 1996.

Cel mai important moment al călătoriei în România a fost Sf. Liturghie în Parcul Izvor, unde 200 de mii de credincioși, îndeosebi de rit latin, s-au rugat pentru o cât mai rapidă realizare a unificării frățești a tuturor credincioșilor în Cristos.

Pentru noi, polonezii care locuim în România, a fost un timp de mare bucurie. Papa polonez nu a uitat de minoritatea poloneză și i s-a adresat în limba ei maternă.

Barbara Breabăn

Final XLIX Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Warszawie

Na finałowe zawody XLIX Olimpiady Literatury i Języka Polskiego odbywające się w dniach 3-5 kwietnia 2019 r. zakwalifikowały się z Rumunii trzy osoby: Monica Eugenia Marculeac, Bianka Paula Iedenac oraz Lucian Ioan Revai.

Monica i Lucian to uczniowie Colegiul im. Alexandru cel Bun z Gura Humorului, których do udziału w olimpiadzie przygotowywała pani Hanna Gałęcka, a Bianka jest uczennicą XI klasy Colegiul Economic im. Dimitrie Cantemira w Suczawie i to ja, Teresa Biała, miałam przyjemność pracować z nią oraz być w Polsce z całą trójką jako opiekunka.

Do ośrodka oo. Pallotynów, znajdującego się w Konstancinie-Jeziornie, niewielkim mieście – „ogrodzie” koło Warszawy, przybyliśmy pierwszego kwietnia, a ponieważ podróż najpierw autobusem, potem samolotem, a na samo miejsce samochodem była dość długa, ten dzień był dniem odpoczynku.

Natomiast z tego powodu, że trzeciego kwietnia odbywała się część ustna zawodów, a czwartego część pisemna, drugiego kwietnia Monika, Bianka i Lucian postanowili jeszcze popracować i powtórzyć wiadomości.

Trzeba podkreślić, iż miejsce, w którym mieszkaliśmy i w którym odbywała się olimpiada jest naprawdę urocze, więc można było też w czasie tego umysłowego wysiłku zrelaksować się, gdy głowy zaczynały być już zmęczone. Można było też, nie wychodząc z ośrodka, udać się do kaplicy, by się pomodlić.

W piątek, w czasie kiedy do ustnej części olimpiady podchodzili uczniowie z Polski, my wraz z kilkoma poznanymi w Konstancinie osobami udaliśmy się na spacer po Warszawie. Pogoda nam

Etapa finală a celei de-a XLIX-a Olimpiade de Literatură și Limbă Polonă din Varșovia

La competiția finală a celei de-a XLIX-a ediții a Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă care a avut loc în zilele de 3-5 aprilie 2019, din România s-au calificat trei persoane: Monica Eugenia Marculeac, Bianka Paula Iedenac și Lucian Ioan Revai.

Monica și Lucian sunt elevi ai Colegiului „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului și au fost pregătiți pentru participarea la olimpiadă de către doamna prof. Hanna Gałęcka, iar Bianka este elevă în clasa a XI-a la Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” din Suceava, iar eu, Teresa Biała, am avut plăcerea de lucra cu ea și să plec cu toți trei în Polonia în calitate de însoțitor.

În centrul fraților Pallottini care se află în Konstancin-Jeziorna, un oraș mic – „grădină” de lângă Varșovia, am ajuns pe 1 aprilie și deoarece călătoria cu autocarul, apoi cu avionul și mai apoi la fața locului cu mașina a fost destul de lungă, această zi a fost pentru odihnă.

În schimb, din cauza faptului că pe 3 aprilie s-a desfășurat proba orală a olimpiadei, iar pe 4 aprilie proba scrisă, pe 2 aprilie Monika, Bianka și Lucian au decis să mai lucreze și să recapituleze cunoștințele.

Trebuie subliniat faptul că locul unde am fost cazați și unde are loc olimpiada este cu adevărat fermecător, astfel încât în timpul aceluși efort mental se puteau relaxa atunci când mințile începeau să obosească. Fără a ieși din centru aveai posibilitatea să mergi în capelă să te rogi.

Vineri, când elevii din Polonia susțineau proba orală a olimpiadei, noi împreună cu câteva persoane întâlnite la Konstancin am plecat la o plimbare prin

sprzyjała i wydaje mi się, że ta krótka wycieczka po centrum Warszawy i Starym Mieście sprawiła wszystkim przyjemność.

Do Konstancina wróciliśmy na godzinę 17:00, by uczestniczyć w przygotowanym przez organizatorów spotkaniu z wybitnym polskim pisarzem, dwukrotnym laureatem Nagrody Literackiej Nike – Wiesławem Myśliwskim i usłyszeć ogłoszenie wyników.

Należy pogratulować Monice, Biance i Lucianowi! Naprawdę nieźle się spisali! Wszyscy zostali finalistami XLIX OLiJP. Uczestnikom z Polski zaświadczenie o byciu finalistą daje zwolnienie z matury z języka polskiego, natomiast nasi finaliści

Varşovia. Vremea a fost favorabilă și mi se pare că această scurtă excursie prin centrul Varşoviei și prin Oraşul Vechi a fost o plăcere pentru toți.

La Konstancin ne-am întors la ora 17:00 pentru a lua parte la întâlnirea pregătită de organizatori cu remarcabilul scriitor polonez, dublu laureat al Premiului Literar Nike – Wiesław Myśliwski și pentru a asculta anunțarea rezultatelor.

Trebuie să îi felicităm pe Monica, Bianca și pe Lucian! Au făcut o treabă bună! Cu toții au obținut titlul de finalist la cea de-a XLIX-a ediție a Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă. Pe participanții din Polonia titlul de finalist îi scutește de examenul de

mogą skorzystać z ułatwień podczas starań o przyjęcie na studia do Polski. Zostaną także pod koniec roku wyróżnieni (tytuł finalisty jest bowiem odpowiednikiem rumuńskiego wyróżnienia) przez ministra edukacji, kiedy to podczas specjalnego spotkania z olimpijczykami otrzymają nagrodę finansową i dyplom uznania.

W nagrodę za wspaniałą postawę reprezentujących bukowińską Polonię uczniów, w sobotę, będącą dla nas dniem absolutnie bezstresowym, postanowiłam zaprosić ich do Centrum Nauki Kopernik, w którym wszystkiego można dotknąć, sprawdzić jak działa, wszystkim można się bawić i dodatkowo wielu rzeczy się dowiedzieć. Wydaje mi się, że na zakończenie naszej olimpijskiej przygody, była to miła niespodzianka dla naszych finalistów.

Na zakończenie poolimpijskie impresje samych uczestników:

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego była niesamowitym doświadczeniem. Nasz pobyt w Konstancinie okazał się być jak wycieczka, podczas której mogliśmy poznać i zobaczyć nowe miejsca. Razem ze wspaniałymi ludźmi, z którymi się zaprzyjaźniliśmy, mieliśmy okazję zwiedzić najbardziej znane miejsca w Warszawie. Pierwszy spacer po Starym Mieście był dla nas jak podróż w przeszłość, dzięki starym kościołom, budynkom czy ulicom. Podczas zwiedzania Pałacu Kultury i Nauki z najwyższego piętra mogliśmy podziwiać wspaniały widok na całą stolicę. Ostatniego dnia pobytu odwiedziliśmy Planetarium i Centrum Nauki Kopernik w Warszawie, gdzie odbyliśmy krótką podróż w przestrzeń kosmiczną i świat fizyki. Z całą pewnością mogę stwierdzić, że dni spędzone w Warszawie są i pozostaną w mojej pamięci jako miłe wspomnienie, którego nigdy nie zapomnę.

Monica Eugenia Marculeac

Dla mnie uczestniczenie w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego to wspaniałe doświadczenie. Fakt, połączone z wielkimi emocjami! To też możliwość spotkania i poznania wielu miłych i wspaniałych osób. Ale najbardziej mi się spodobało to, że mieliśmy szansę zwiedzić i trochę poznać Warszawę. Cieszę się też, że miałam okazję poznać się lepiej z Moniką. Nauczyłam się też sporo nowych słów, na przykład wiem już, co znaczy słowo „maruda”.

Bianka Paula Iedenac

limba polonă de la bacalaureat, iar finaliștii noștri pot beneficia de facilități pentru aplicarea la studii în Polonia. La sfârșitul anului vor fi premiați (titlul de finalist este echivalent cu diploma de mențiune din România) de către ministrul educației, când în timpul unei întâlniri speciale cu olimpiicii le oferă premii în bani și diplome de recunoaștere a premiului primit.

Ca recompensă pentru efortul deosebit al elevilor care au reprezentat diaspora poloneză bucovineană, sâmbătă, fiind o zi relaxantă pentru noi, am decis să îi invit să vizităm Centrul Științific Copernicus unde totul se poate atinge, se poate verifica cum funcționează, cu toate lucrurile se poate juca și în plus se pot afla multe lucruri. Mi se pare că, pentru finalul aventurii noastre cu olimpiada, a fost o surpriză plăcută pentru finaliștii noștri.

În încheiere vă prezentăm impresiile elevilor:

Olimpiada de limba polonă de anul acesta a fost o experiență nemaipomenită. Șederea noastră în Konstancin s-a dovedit a fi o excursie prin care am reușit să vedem și să cunoaștem locuri noi. Pe lângă oamenii minunați cu care ne-am împrietenit, am avut ocazia să vizităm cele mai cunoscute atracții ale Varșoviei. Prima noastră plimbare prin orașul vechi a fost ca o întoarcere în timp, datorită bisericilor și a străzilor vechi. Ajungând la Palatul Culturii, am putut privi toată capitala de la cel mai înalt etaj al clădirii, având parte de o priveliște minunată. În ultima noastră zi în Varșovia am vizitat Planetariul și Centrul Științific Copernicus, unde am realizat o scurtă călătorie în spațiul cosmic și în lumea fizicii. Pot spune cu certitudine că aceste zile petrecute în Varșovia sunt și vor rămâne o amintire plăcută pe care nu o voi uita niciodată.

Monica Eugenia Marculeac

Pentru mine, participarea la Olimpiada de Literatură și Limbă Polonă a fost o experiență grozavă. Fapte îmbinate cu mari emoții! Este și o posibilitate de a întâlni mulți oameni drăguți și minunați. Cel mai mult mi-a plăcut faptul că am avut șansa de a vizita și a cunoaște puțin Varșovia. De asemenea, mă bucur că am avut ocazia să o cunosc mai bine pe Monica. Am învățat multe cuvinte noi, de exemplu știu ce înseamnă cuvântul „maruda”.

Bianka Paula Iedenac

Udział w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego w Warszawie był dla mnie unikalnym doświadczeniem. Byłem pod dużym wrażeniem organizacji olimpiady, miejsca, w którym mieszkaliśmy. Sprawdziany były jednak nieco trudniejsze niż myślałem. Oprócz udziału w samej olimpiadzie, mieliśmy możliwość zwiedzania Warszawy, pełnej ciekawych zabytków, oraz Planetarium i Centrum Nauki Kopernik. Nigdy nie zapomnę tych chwil.

Lucian Ioan Revai

Teresa Biała

Participarea la Olimpiada de Limbă și Literatură Polonă de la Varșovia a reprezentat pentru mine o experiență unică. Am rămas plăcut surprins văzând cum s-a desfășurat organizarea, unde am fost cazați, probele fiind puțin mai grele decât mă așteptam. În afară de concurs, am avut oportunitatea de a vizita Varșovia (locul unde se desfășura olimpiada) plin de obiective turistice foarte interesante precum Planetariul și Centrul Științific Copernicus. Nu voi uita niciodată aceste momente.

Lucian Ioan Revai

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Teresa Biała

Obiceiuri poloneze de primăvară

Pe 21 martie, ziua echinocțiului de primăvară, are loc în Polonia o procesiune, mai ales a tinerilor și copiilor, care conduce două personaje: pe Marzanna – reprezentând iarna, și pe Gaik – reprezentând primăvara, de regulă către un râu, lac sau iaz.

Marzanna este dusă prima. Este o păpușă, simbol al iernii rele, lungi și cenușii. E confecționată de copii: din paie, carton sau zdrențe. Este prezentată drept o tânără, dar cel mai adesea ca o babă bătrână și urâtă. E îmbrăcată în costum popular – bluză și fustă colorată și cu o basma pe cap. E fixată în vârful unui toiag înalt pentru a fi văzută de toți. Pe timpul procesiunii se fac glume și i se cântă cântece. Unul din ele ar fi:

Marzanno, Marzanno, plyn do morza!

Niech rozkwitną teraz kwiaty,

a pola się zazielenią.

(Marzanno, Marzanno, plutește către mare! Să înflorească acum florile, iar câmpurile să înverzească.)

Ultima persoană din procesiune îl duce pe Gaik – simbolul primăverii. Acesta este un ram de pom, eventual înmugurit, împodobit cu panglici multicolore și flori artificiale.

Când procesiunea ajunge la malul apei (râu, lac sau iaz) Marzanna e „înecată” sau i se dă drumul pe apă, dacă e curgătoare (conform cântecului de mai sus). În unele regiuni poate fi dezbrăcată sau chiar arsă înainte de a fi aruncată în apă.

La întoarcere Gaik este înfipt la marginea câmpului ce urmează a fi arat sau la poarta unui gospodar, pentru a aduce belșug și prosperitate.

În acest fel iarna este alungată, iar primăvara pusă în drepturi!

Polskie zwyczaje wiosenne

21 marca – w równonoc wiosenną w polskich miastach i miasteczkach mają miejsce pochody, przede wszystkim dzieci i młodzieży, z Marzanną – symbolizującą zimę, i z Gaikiem, będącym uosobieniem wiosny, w kierunku rzeki, jeziora lub stawu.

Marzanna niesiona jest jako pierwsza. To kukła symbolizująca złą, długą i szarą zimę. Wykonywana jest przez dzieci ze słomy, kartonu czy gałganków. Przedstawiana jest jako młoda dziewczyna, ale częściej jako stara i brzydka baba. Ubrana jest na ludowo – w bluzkę i kolorową spódnicę, z chustką na głowie. Umieszczona jest na długim kijku, żeby była dla wszystkich widoczna. W czasie pochodu z Marzanną żartuje się i śpiewa piosenki, na przykład:

Marzanno, Marzanno, plyn do morza!

Niech rozkwitną teraz kwiaty,

a pola się zazielenią.

Ostatnia osoba niesie Gaik – symbol wiosny. Jest to gałąź drzewa, goła albo z pączkami, przyozdobiona kolorowymi wstążkami i sztucznymi kwiatami.

Gdy pochód dotrze nad wodę (nad rzekę, jezioro czy staw), topi się Marzannę albo puszcza na płynącą wodę (tak jak w okolicznościowej piosence). W niektórych regionach Polski przed wrzuceniem Marzanny do wody rozbiera się ją albo pali.

W drodze powrotnej Gaik zatyka się na brzegu pola albo w bramie gospodarstwa, aby przyniósł obfite plony i dobrobyt.

W ten sposób wygania się zimę i przychodzi pełnoprawna wiosna!

Fot. Otto Batowski

Această scurtă, dar semnificativă prezentare a fost contribuția „Dom Polski” București la a IV-a ediție a manifestării „Simfonia Primăverii”, organizată cu multă dăruire de doamna Iaroslava Colotelo – președinta organizației din capitala României a Uniunii Ucrainenilor din România.

Sâmbătă, 13 aprilie 2019, în ambianța primitoare a Muzeului Satului din București 150 de persoane din minoritățile naționale, dar și simpatizanți ale acestora din majoritatea românească au petrecut o seară deosebit de plăcută în care au fost prezentate obiceiuri tradiționale legate de sosirea primăverii.

Muzica, dansurile, poezia, prezentările, cu sau fără imagini, s-au împletit firesc și armonios într-o adevărată cunună a primăverii, într-o simfonie a renașterii naturii, a speranței în belșug, în frumos, în mai bine. Ele ne-au ajutat încă o dată să ne cunoaștem mai bine, să apreciem varietatea tradițiilor fiecărei etnii, să înțelegem aportul fiecăreia la marea bogăție a națiunii noastre.

Ucrainenii ne-au delectat cu cântece și dansuri ale unui ansamblu artistic din Tulcea, îmbrăcați în superbe costume populare, cu dansul unui grup de copii din clasa a V-a din București, cu o prezentare a unor obiceiuri de primăvară, dar și cu poezii interpretate de soția regretatului președinte Ștefan Tcaciuc și de talentata actriță Doina Ghițescu.

Tę krótką, ale znaczącą prezentację przedstawili członkowie „Domu Polskiego” w Bukareszcie podczas IV edycji „Wiosennej symfonii” – wydarzenia organizowanego z wielkim oddaniem przez Iaroslavę Colotelo – prezes stołecznej organizacji Związku Ukraińców w Rumunii.

W sobotę 13 kwietnia 2019 r. w przyjaznej atmosferze panującej w progach Muzeum Wsi w Bukareszcie 150 przedstawicieli różnych mniejszości narodowych, a także ich rumuńscy sympatycy, spędzili wspólnie niezwykle przyjemny wieczór, podczas którego zaprezentowano tradycje związane z nadejściem wiosny.

Muzyka, taniec, poezja, prezentacje, ilustrowane zdjęciami bądź nie splotły się naturalnie i harmonijnie w prawdziwy wiosenny wianek, w symfonię odradzającej się natury, wiary w dostatek, piękno i lepsze jutro. Wszystko to po raz kolejny pomogło nam bliżej się poznać, podziwiać wzajemnie różnorodność tradycji każdej z mniejszości, zrozumieć wkład każdej z nich w wielkie bogactwo naszego narodu.

Ukraińcy pokazali nam pieśni i tańce zespołu artystycznego z Tulczy, występującego w pięknych strojach ludowych, taniec grupy dzieci z Bukaresztu z klasy V, prezentację kilku wiosennych zwyczajów, a także recytację wierszy w interpretacji małżonki śp. Ștefana Tcaciuka – prezesa Związku Ukraińców w Rumunii oraz aktorki Doiny Ghițescu.

Bulgarii ne-au surprins cu cântecele interpretate de doi talentați copii din Ruse, cu voci foarte frumoase.

Rușii lipoveni ne-au prezentat, prin fotografii interesante, tradițiile lor de la începutul primăverii. Prezentarea a fost cu atât mai atractivă, cu cât a fost făcută de o tânără și frumoasă fată!

Am urmărit cu mult interes și prezentarea obiceiurilor de primăvară ale tătarilor, constatând cu surprindere existența unor trăsături comune, deși ei sunt musulmani, iar majoritatea celor prezenți fiind creștini. Expunerea ne-a fost făcută de o venerabilă doamnă aparținând acestei etnii.

Noi polonezii, prin subsemnatul, am vorbit despre Marzanna și Gaik – prezenți mai sus. Am regretat mult că, în lipsă de timp și de informații despre locul de desfășurare și facilitățile existente, nu am prevăzut și o prezentare pe ecran a unor imagini relevante, dar și aceea ca prezentarea să fie făcută de o persoană tânără, agreabilă, îmbrăcată în costum popular polonez. Poate data viitoare.

Desigur ne-au vorbit și autoritățile prezente: ministrul-consilier de la Ambasada Ucrainei la București, consiliera responsabilă din partea Muzeului Satului, consiliera de la Ministerul Culturii, reprezentantul DRI. Dar sufletul serii a fost doamna Iaroslava Colotelo care a prezentat pe fiecare, a distribuit flori și diplome, a întreținut o atmosferă deosebită. De aceea îi mulțumim călduros pentru această seară minunată care sperăm că se va repeta și în anii următori. Pentru că, nu-i așa, și noi minoritățile naționale din București la venirea fiecărei primăveri trebuie să ne dezmetim, iar o astfel de seară comună este cel mai bun prilej. Și de fiecare dată împreună vom crea o nouă „Simfonie a Primăverii”!

Bogdan Polipciuc

„Mala Pojana” la Festivalul Mediteranean

În perioada 10-12 mai a.c., Asociația pentru Promovarea Culturii și Tradițiilor din Bucovina din Suceava în parteneriat cu Muzeul Bucovinei, a organizat „Festivalul Mediteranean” la Cetatea de Scaun a Sucevei.

Organizatorii au invitat și comunitățile etnice din Bucovina cu scopul de a promova folclorul minorităților etnice și să catalizeze conservarea tradițiilor acestora cu ocazia Zilei Europei.

Bulgarii zaskoczyli nas piosenkami w wykonaniu dwójki bardzo utalentowanych dzieci o pięknych głosach z Ruse.

Rosjanie Starowiercy na ciekawych zdjęciach zaprezentowali swoje tradycje związane z początkiem wiosny.

Z ogromnym zainteresowaniem śledziliśmy prezentację tatarskich wiosennych zwyczajów, zauważając ze zdziwieniem wiele wspólnych cech, choć są oni muzułmanami, a większość z obecnych przedstawicieli mniejszości narodowych była chrześcijanami.

My, Polacy, zaprezentowaliśmy przytoczoną wyżej prezentację o Marzannie i Gaiku. Bardzo żalowaliśmy, że z powodu braku czasu i informacji na temat miejsca, w którym odbędzie się impreza i warunków, nie przygotowaliśmy także prezentacji odpowiednich zdjęć na dużym ekranie i że nie pokazała jej, zamiast mnie, jakaś młoda, sympatyczna osoba ubrana w strój ludowy. Może następnym razem.

Podczas wydarzenia przemawiali do uczestników zaproszeni goście: radca Ambasady Ukrainy w Bukareszcie, doradca w Ministerstwie Kultury, przedstawiciel Departamentu Relacji Interetnicznych oraz przedstawiciel Muzeum Wsi. Duszą całego przedsięwzięcia była natomiast pani Iaroslava Colotelo, która przedstawiała każdego z nas, wręczała kwiaty i dyplomy i stworzyła niezwykłą atmosferę. Serdecznie dziękujemy jej za ten piękny wieczór i wyrażamy nadzieję, że stanie się on wydarzeniem cyklicznym w następnych latach. Dlatego że także my, mniejszości ze stolicy, z nadejściem wiosny musimy się „rozruszać”, a tego rodzaju wspólny wieczór jest ku temu doskonałą okazją. Każdego roku razem stworzymy nową „Wiosenną symfonię”!

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

„Mala Pojana” na Festiwalu Śródziemnomorskim

W dniach 10-12 maja tr. Stowarzyszenie na rzecz Promocji Kultury i Tradycji na Bukowinie (Asociația pentru Promovarea Culturii și Tradițiilor din Bucovina) z Suczawy we współpracy z Muzeum Bukowiny zorganizowało w suczawskiej Twierdzy Tronowej Festiwal Śródziemnomorski.

Organizatorzy zaprosili do udziału w imprezie także mniejszości narodowe mieszkające na Bukowinie, aby z okazji Dnia Europy promować ich folklor i przyczynić się do zachowania ich tradycji.

Astfel, Uniunea Polonezilor din România a fost reprezentată de ansamblul de cântece și dansuri ale muntenilor polonezi „Mała Pojana” din Poiana Micului care a prezentat publicului un repertoriu de 50 de minute. Alături de celelalte comunități etnice din Bucovina au urcat pe scenă și tineri talentați ai județului Suceava, interpreți de muzică populară, astfel organizatorii reușind să îmbine promovarea folclorului bucovinean cu promovarea muzicii populare ale etniilor ce locuiesc în județul Suceava.

Cu această ocazie felicităm organizatorii pentru inițiativă și le mulțumim pentru invitație.

Alina Valentina Spaine

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś

Związek Polaków w Rumunii podczas festiwalu reprezentował zespół polskich górali z Bukowiny „Mała Pojana” z Pojany Mikuli, który pokazał się publiczności podczas 50-minutowego programu. Obok mniejszości narodowych z Bukowiny na scenie zaprezentowała się także utalentowana młodzież z całego województwa Suczawa oraz wykonawcy muzyki ludowej. W ten sposób organizatorom udało się połączyć promocję bukowińskiego folkloru i ludowych tradycji mniejszości narodowych mieszkających w województwie Suczawa.

Gratulujemy przy tej sposobności organizatorom inicjatywy i dziękujemy za zaproszenie.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

O Polsce odrodzonej i zjednoczonej Rumunii

4 kwietnia br. w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk, mającym swoją siedzibę przy Rynku Starego Miasta w Warszawie, odbyła się konferencja naukowa poświęcona 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między odrodzoną jesienią 1918 r. po 123 latach zaborów Polską i zjednoczoną wówczas Rumunią. Pomysłodawcą i głównym organizatorem konferencji był Rumuński Instytut Kultury w Warszawie, reprezentowany przez dyrektor Sabrę Daici.

Obrady uroczyste otworzyli Pierwszy Radca Ambasady Rumunii w Polsce Cătălin Radoi oraz wicedyrektor IH PAN Marek Słoń. Pretekstem do zorganizowania konferencji była również promocja dwujęzycznej książki „Odrodzenie Polski i Zjednoczenie Rumunii. W stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Renaszterea Poloniei și Unirea României. Despre centenarul stabilirii relațiilor diplomatice polono-ro-

Despre renașterea Poloniei și unirea României

Pe 4 aprilie a.c., la Institutul de Istorie al Academiei Poloneze de Științe având sediul în Piața Orașului Vechi din Varșovia, a avut loc conferința științifică dedicată celebrării centenarului stabilirii relațiilor diplomatice dintre Polonia renăscută în toamna anului 1918, după 123 de ani de ocupație și România unită. Inițiatorul și organizatorul principal al conferinței a fost Institutul Cultural Român din Varșovia reprezentat de directorul Sabra Daici.

Dezbaterile au fost deschise festiv de către Cătălin Rădoi, consilier, prim colaborator în cadrul Ambasadei României în Polonia și Marek Słoń, directorul adjunct al Institutului de Istorie al Academiei Poloneze de Științe. Un bun pretext pentru organizarea conferinței a fost și promovarea cărții bilingve polono-române „Odrodzenie Polski i Zjednoczenie Rumunii. W stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Renaszterea Poloniei și Unirea României. Despre centenarul stabilirii relațiilor diplomatice polono-române”, editată datorită

mâne”, wydanej dzięki staraniom Sabry Daici przez Rumuński Instytut Kultury przy współpracy Instytutu Polskiego w Bukareszcie, a zredagowanej przez Florina Anghela i Krzysztofa Nowaka. Koncepcja tej publikacji polega na tym, aby historycy z Polski (Krzysztof Nowak, Agnieszka Kastory, Aleksander Smoliński, Henryk Walczak) ukazali czytelnikowi rumuńskiemu okoliczności związane z odradzeniem się państwa polskiego (społeczeństwo, polityka wewnętrzna, zagraniczna, budowa armii, walki o granice, stosunki z Rumunią), a historycy rumuńscy (Florin Anghel, Mioara Anton, Lucrețiu Constantinu, Florin Șperlea) ukazali czytelnikowi polskiemu podobne problemy związane z Wielkim Zjednoczeniem Rumunii w roku 1918 oraz budową relacji z nowym państwem polskim. Temu też był poświęcony prowadzony przez Krzysztofa Nowaka panel dyskusyjny, który, z udziałem autorów publikacji, rozpoczął konferencję.

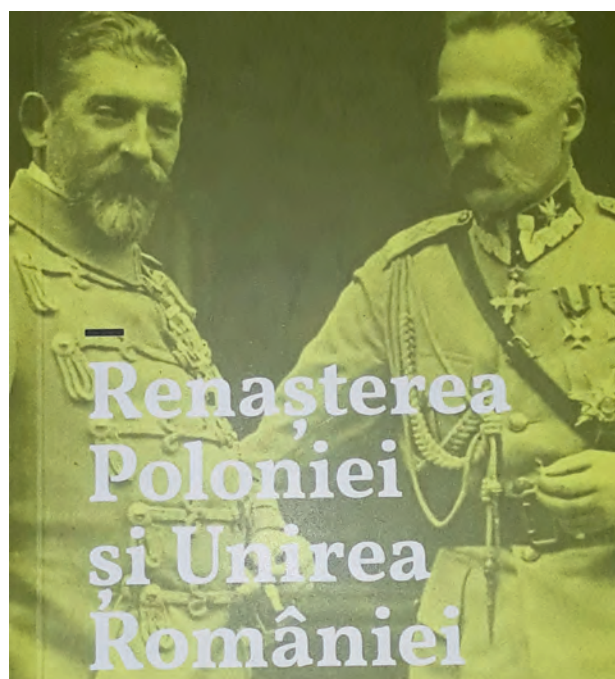
Fot. Krzysztof Nowak

Następnie w dalszych częściach spotkania, prowadzonych przez byłego ambasadora RP w Bukareszcie Bogumiła Lufta i Henryka Walczaka, goszczący w Warszawie historycy z Jassów (Adrian-Bogdan Ceobanu, Adrian Vițalariu, Bogdan Schipor) oraz Andrzej Dubicki i Petre Opreș dyskutowali o kwestiach dyplomatycznych i gospodarczych między Warszawą i Bukaresztlem w latach międzywojennych 1918-1939, okresie komunistycznym oraz po roku 1989.

Wydana w 100-lecie ważnych dla obu krajów wydarzeń publikacja powinna trafić nie tylko do pasjonatów dziejów polsko-rumuńskich, ale także do dyplomatów, młodzieży szkolnej i nauczycieli w Polsce i Rumunii (w tym zwłaszcza na Bukowinie) jako cenne źródło wiedzy o początkach wspólnej drogi obu bliskich sobie narodów w pierwszych dekadach wieku XX.

Krzysztof Nowak

efortului Sabrei Daici prin Institutul Cultural Român în colaborare cu Institutul Polonez din București și redactată de către Florin Anghel și Krzysztof Nowak. Concepția acestei publicații constă în faptul că istoricii din Polonia (Krzysztof Nowak, Agnieszka Kastory, Aleksander Smoliński, Henryk Walczak) arată cititorului român circumstanțele legate de renașterea statului Polon (societate, politica internă, politica externă, construcția armatei, lupta pentru granițe, relațiile cu România), iar istoricii români (Florin Anghel, Mioara Anton, Lucrețiu Constantinu, Florin Șperlea) arată cititorului polonez probleme asemănătoare legate de Marea Unire a României din anul 1918, precum și construirea relațiilor cu noul stat polonez. Acestui lucru a fost dedicat un panel de discuții care a început conferința, condus de Krzysztof Nowak, cu participarea autorilor publicației.

În următoarele părți ale întâlnirii, conduse de către fostul ambasador al R.P. la București, Bogumił Luft și de către Henryk Walczak, istoricii veniți la Varșovia din Iași (Adrian-Bogdan Ceobanu, Adrian Vițalariu, Bogdan Schipor), precum și Andrzej Dubicki și Petre Opreș au discutat despre chestiunile diplomatice și administrative dintre Varșovia și București în anii interbelici 1918-1939, în anii regimului comunist și după 1989.

Editată în anul sărbătoririi centenarului unor evenimente importante pentru ambele țări, publicația ar trebui să ajungă nu doar la pasionații de istoria polono-română, dar și la diplomați, elevi și profesori din Polonia și din România (mai ales în Bucovina) ca sursă valoroasă de cunoștințe despre începutul drumului comun al ambelor popoare în primele decade ale secolului al XX-lea.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Un reper ales: „ce reprezintă Cracovia pentru mine?”. În acest caz, voi pleca de la premisa că nu pot epuiza acest subiect într-un singur text. Într-această manieră niciodată nu se poate totaliza o fugitivă experiență subiectivă, subiectivitatea fiind plurală, polimorfă, inconsecventă.

Totuși, voi oferi câteva impresii asupra Cracoviei înfățișate mie. Pe lângă acestea, menționez că am beneficiat până acum de două burse Erasmus, mai precis de două semestre (2016/2017, 2018/2019). Din câte mi-a fost dat să constat, acest loc pentru studenți exercită la nivel european și nu numai o anumită atracție, fiind, astfel, un loc al întâlnirilor. Drept dovadă este numărul mare de tineri străini care ajung să studieze acolo fie pentru un semestru, fie pentru un întreg an universitar.

În general, acest oraș traversat de Vistula, râu cu rolul său atât decorativ, cât și semnificativ pentru mine, poate simboliza contactul dintre culturi. Am avut șansa de fiecare dată să interacționez cu oameni pe care, în parte, am ajuns să-i cunosc. Cu aceia din cămin am ajuns să trăiesc timpul meu cotidian. Prin ei puteai să fii pus la curent cu diverse momente ori evenimente care se petreceau sau care urmau să aibă loc. De precizat este că studenții Erasmus par mai deschiși și mai uniți între ei și că tind să implice pe cei dimprejur în veselia proprie lor. Bunăoară, studenții ucraineni, înscriși într-un program de studii integral, în general au știut să se amestece și să interacționeze cu noi.

Aceiași lucru, pe de altă parte, nu poate fi spus pe de-a-ntregul despre polonezi. Pentru a înțelege într-o oarecare măsură mai bine acest aspect, un punct de reper ar putea fi împărțirea pe etaje: noi ocupam cu o parte dintre ucraineni două etaje, în timp ce polonezii locuiau pe cele superioare. Anul acesta însă polonezilor le-au fost alăturați ucrainenii vorbitori de polonă, în așa fel încât nu mai era atât de ușor să-i distingi. Un alt impediment posibil cu privire la relaționarea noastră cu ei era limba engleză. Șansa mea era însă că aveam dinainte cunoștințe apropiate, simpatice și înțelegătoare, astfel că eu cel puțin am putut păstra o anumită legătură cu ei.

Cracovia, totodată, este locul căruia i-am dedicat o scurtă experiență care ar totaliza aproape un an sau, în fond, aproape un an universitar. De fiecare dată însă am ratat cel de al doilea semestru și, în consecință, primăvara poloneză.

Próbując odpowiedzieć na pytanie „czym dla mnie jest Kraków” zakładałam, że nie będę w stanie w pełni wyczerpać tematu w ramach jednego tekstu. Nie sposób w takiej formie streścić ulotnych doświadczeń, których subiektywność jest tak mnoga, wieloraka i niespójna.

Postaram się jednak opisać kilka moich własnych, osobistych wrażeń na temat Krakowa. Na początku wspomnę, że byłem tam w sumie na dwóch stypendiach Erasmusa, a dokładniej przez dwa semestry (2016/2017 i 2018/2019). Zauważyłem, że miejsce to stanowi atrakcję w skali Europy i poza nią, stając się przez to miejscem spotkań. Dowodem na to jest liczna grupa zagranicznej młodzieży, która przyjeżdża tu studiować na jeden semestr lub cały rok akademicki.

Według mnie miasto to, przez które przepływa Wisła, będąca zarówno jego malowniczym elementem, jak i pełniąca symboliczną rolę, oznacza styk kultur. Miałem szereg okazji do kontaktu z ludźmi, a niektórym udało mi się nawet poznać bliżej. Z kolegami z akademika dzieliłem swoją codzienność. Dzięki nim byłem na bieżąco z różnymi wydarzeniami, które właśnie się odbywały albo dopiero miały odbyć. Warto tutaj dodać, że studenci Erasmusa wydają się być bardziej otwarci i trzymają się razem, starając się włączać innych do wspólnej zabawy. Na przykład studenci z Ukrainy, będący na regularnych studiach dziennych, często przebywali w naszym towarzystwie.

Tego samego nie dało się jednak ogólnie powiedzieć o polskich studentach. Żeby nieco lepiej zrozumieć ten problem, warto przyjrzeć się rozmieszczeniu nas między piętrami: my zajmowaliśmy dwa piętra razem z częścią Ukraińców, a Polacy mieszkali na górnych kondygnacjach. W tym roku, do części zajmowanej przez Polaków dołączyli też Ukraińcy, którzy mówili na tyle biegle po polsku, że trudno było ich między sobą rozróżnić. Inną przeszkodą w naszym potencjalnym kontakcie z Polakami był język angielski. Na szczęście miałem wśród swoich bliskich znajomych miłe i wyrozumiałe osoby, z którymi miałem szansę utrzymywać żywe kontakty.

Kraków jest miejscem, któremu poświęciłem pewien okres swojego życia. Trwał on prawie rok, a w rzeczywistości cały rok akademicki. Za każdym razem jednak omijał mnie drugi semestr, czyli polska wiosna.

Orașul este acela care mi-a arătat, dintr-un alt unghi, importanța timpului. Dintr-un punct de vedere, calitatea mea de student Erasmus susținea încontinuu un anumit orizont temporal amar: știam de la început că exista un termen. Prima oară, în 2016/2017, capătul nu fusese de închipuit. Acum însă această cunoaștere a limitei finale nuanța altfel cotidianul când eram atent. Prezentul mi se pusese în vedere într-un mod aparte: cutare răsărit ori apus va urma să nu mai fie văzut de mine, cutare persoană nu va mai fi alături de mine, cutare stradă nu va mai fi străbătută de mine, cutare ceainărie nu va mai fi vizitată de mine ș.a.m.d.

Prin urmare, o anumită perspectivă asupra timpului mi s-a putut revela. Ca atare, am început să percep altfel unicitatea clipelor care se succed. O anumită înțelegere care în România, înainte, nu mi se arăta din diferite motive. Din câte pot pricepe și presupune acum, totul s-a întâmplat abia odată cu cadrul oferit de Cracovia. În plus, mai concret este că timpul a ajuns să nu-mi mai pară inocent, nici nelimitat. Pesemne că experiențele petrecute aici au avut și un rol de „maturizare”: anumite idei și idealuri, respectiv anumite iluzii ori vise au început să fie sfărțecate de neîntreruptul progres al timpului. În aceeași măsură, ele au început să se transforme, să se adapteze în acord cu schimbările interne, de percepție, de gândire asupra cutărui ori cutărui lucru.

Tot la Cracovia am avut șansa de a continua ceea ce începusem la Cluj-Napoca și la Cieszyn, și anume cursul de limbă polonă. Acesta a fost ținut de două ori pe săptămână în clădirea Școlii de Limba și Cultura Polonă de pe strada Grodzka, nr. 64, lângă castelul-simbol al orașului, și anume Wawel.

Mărturisesc că doar în timpul celei de a doua șederi la Cracovia m-am hotărât să mă înscriu la acest curs. Dorința a fost de a îndrepta o greșeală precedentă care, finalmente, tocmai prin lipsa ei, m-a adus

To miasto pokazało mi też w pewien sposób wartość czasu. Mój status studenta Erasmusa roztaczał przede mną gorzką perspektywę tymczasowości. Od początku wiedziałem, że to wszystko kiedyś się skończy. Za pierwszym razem (2016/2017) trudno było mi sobie wyobrazić ten koniec. Przy drugim pobycie na stypendium świadomość ograniczenia czasowego wpływała bezpośrednio na moją codzienność. Teraźniejszość dawała o sobie znać w sposób szczególny, przepływe następujących myśli: już więcej nie zobaczę danego wschodu czy zachodu słońca, danej osoby już więcej przy mnie nie będzie, daną ulicą już więcej nie będę przechodził, do danej herbaciarni już więcej nie pójde itd.

Tak właśnie objawiła mi się pewna perspektywa czasu. Zacząłem inaczej postrzegać wyjątkowość następujących po sobie chwil. Pewnego rodzaju zrozumienia (którego wcześniej, będąc w Rumunii, z różnych powodów nie odczułem) doświadczyłem dopiero w realiach Krakowa. Czas przestał być dla mnie niewinny i nieskończony. Zdaje się, że doznane tam doświadczenia pomogły mi dojrzeć. Pewne pomysły i ideały, pewne iluzje i wyobrażenia zaczęły podlegać niepohamowanemu upływowi czasu. Równocześnie zaczęły się przekształcać, dostosowywać do moich wewnętrznych przemian, nowego postrzegania i rozmyślenia nad tą czy inną sprawą.

W Krakowie miałem również okazję kontynuować to, co zacząłem w Klużu-Napoce oraz w Cieszynie, a mianowicie kurs języka polskiego. Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu w Szkole Języka i Kultury Polskiej w budynku Centrum Języka i Kultury Poskiej w Świecie przy ul. Grodzkiej 64 koło Wawelu, symbolu miasta. Przyznaję, że dopiero za moim drugim pobycem w Krakowie zdecydowałem się zapisać na ten kurs. Chciałem naprawić swój wcześniejszy błąd, którego popełnienie doprowadziło mnie właśnie ostatecznie do podjęcia nauki języka polskiego. Każdorazowo bowiem dwa

la învățarea limbii polone. Doi factori, de pildă, mi s-au părut descurajanți, în felul lor, de fiecare dată: pe de o parte, fiindcă aveam de plătit fie 650 (în 2016), fie 700 (în 2018) de zloți pentru un curs semestrial; pe de altă parte, dată fiind sfera restrânsă de vorbitori ai limbii polone.

Prin contrast, pot de data aceasta să ofer câteva contraargumente care să motiveze optarea pentru însușirea acestei limbi: într-o anumită măsură – aspectul afectiv (Polonia este una din țările căreia prin contact direct i-am dedicat din timpul meu afectiv și intelectual); într-o altă măsură – chiar faptul restrângerii numărului de cunoscători; în sfârșit – legăturile lingvistice, literare, istorice sau culturale pe care Polonia și România le-au putut forma de-a lungul secolelor. Pentru un român, aș tinde să cred că limba polonă poate ilustra un bun punct de deschidere spre limbile și culturile slave care pe urmă, la rigoare, să permită apropierea și dobândirea celorlalte.

Prin forța lucrurilor, cursul din timpul semestrului I a fost întotdeauna seara (ori de la 19:30, ori de la 20:00) și, din nefericire, nu eram întotdeauna eficienți. Doamna profesoară D. Bednarska însă reușea să ne mobilizeze și se adapta contextului nostru dificil. În orice caz, noi însușiri lingvistice și noi progrese au putut fi observate. Chiar mai bine decât la Cieszyn, dat fiind că era un orașel în timpul verii, la Cracovia cursul de polonă se petrecea concomitent cu situația noastră de a fi înconjurați la tot pasul de foarte mulți nativi. Un banal exemplu este cât de ușor se pot învăța numerele când trebuie să plătești zi de zi în orice fel de magazin. Un altul ar fi cum poți lega o minimală conversație cu cineva (bunăoară, cu recepționerii, adesea simpatici, de la căminul-hotel „Piastr”) cu privire la vreme. În fine, pot aminti aici și de utilizarea corectă, în mod repetat, a acuzativului (a *biernik*-ului) atunci când ai de comandat ceva (de obicei, restrâns la singular, pentru tine însuși).

În limitele experienței la care am putut accede, Cracovia rămâne un loc al trăirilor și al intelectului, al plimbărilor care te îmbie tocmai prin prezența ta acolo, al activităților culturale diverse, al conștientizării limitelor temporale și al cunoașterii imediate a tinerilor părtași ai aceluiași statut oferit de programul Erasmus.

Un alt amănunt posibil paradoxal este și cel al construirii identității de sine ca străin înconjurat de tot felul de popoare pasagere ca tine ori de către cel

aspecty działały na mnie demotywująco. Z jednej strony była to konieczność wniesienia opłaty za jeden semestr nauki, która w 2016 r. wynosiła 650 zł, a w 2018 r. – 700 zł. Z drugiej strony miał na to wpływ także ograniczony kontakt z osobami mówiącymi po polsku.

Dla kontrastu wymienię też kilka powodów, które uzasadniają mój wybór nauki tego języka. Pierwszy z nich jest do pewnego stopnia związany ze sferą afektywną, ponieważ Polska jest jednym z krajów, z którym związałem się emocjonalnie i intelektualnie. Poza tym za moim wyborem przemawiała właśnie ograniczona ilość osób znających język polski oraz związki lingwistyczne, literackie, historyczne i kulturowe, które Polska i Rumunia tworzyły na przestrzeni wieków. Wydaje mi się, że język polski może stanowić dla Rumuna dobry punkt wyjścia do poznania innych języków i kultur słowiańskich i ewentualnie pomóc mu się do nich przybliżyć i je opanować.

Zajęcia w pierwszym semestrze odbywały się siłą rzeczy zawsze wieczorem (od godz. 18:30 albo od 20:00), więc niestety nie zawsze byliśmy na nich produktywni. Pani lektor D. Bednarska dostosowywała się do tych niekorzystnych okoliczności i umiała nas zmobilizować tak, że w wyniku kursu można było zauważyć pewien postęp w opanowaniu języka. W przeciwieństwie do wakacyjnej atmosfery Cieszyna, kurs języka polskiego w Krakowie współgrał z naszą codziennością i z faktem, że na każdym kroku byliśmy otoczeni dużą ilością natiwów. Na przykład liczb najszybciej można się nauczyć dokonując codziennie kilku płatności w sklepach. Pomocne jest również prowadzenie z kimś krótkiej konwersacji (na przykład z zawsze miłą recepcjonistką Hotelu Studenckiego „Piastr”) na temat pogody. I wreszcie należy wspomnieć o użyciu poprawnych form biernika, kiedy chcesz coś zamówić (ograniczonych z reguły do liczby pojedynczej, bo zamawiasz tylko dla siebie samego).

W granicach, w jakich było mi dane tego doświadczyć Kraków pozostanie dla mnie miejscem przeżyć, doznań intelektualnych, spacerów, do których czujesz się zachęcony przez sam fakt bycia tam, różnych aktywności kulturalnych, uświadomienia sobie granic czasu oraz szybkiego poznania młodych ludzi, cieszących się tym samym statusem co ja, oferowanym przez program Erasmus.

Jest jeszcze jeden szczegół, być może paradoksalny, który chciałbym tutaj przytoczyć. Jest to twórczenie swojej własnej tożsamości jako osoby obcej, w otoczeniu różnych innych, napływowych jak ty, narodowości oraz nacji dominującej. Podobnie fakt posiadania tymczasowego statusu obcokrajowca,

dominant. Or, poziția temporară de străin sub apanajul bursei acordate nu mi s-a părut descurajantă, ci, dimpotrivă, rodnică, stimulative.

În încheiere, nu pot decât să mă bucur de felul cum, prin prezența mea acolo, am putut colora subiectiv profilul ori portretul la tinerete al Cracoviei prin viața pe care mi-a fost dat s-o împărtășesc cu ea.

Iulian-Emil Coțofană

Foto: Iulian-Emil Coțofană

Iulian-Emil Coțofană – născut în anul 1995, este masterand, în anul II, la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca, specializarea Studii literare românești. Din octombrie 2017 învață limba polonă în cadrul lectoratului de limbă polonă la aceeași universitate.

uprzywilejowanego przez otrzymywane stypendium, który nie był dla mnie demotywuujący, a wręcz przeciwnie – właśnie stymulujący i owocny.

Kończąc, mogę tylko wyrazić swoją radość, że moja obecność w Krakowie, poprzez życie jakiego miałem okazję tam doświadczyć, wzbogaciła jego lokalny koloryt i urozmaiciła młodzieżowy profil tego miasta.

Tłum. Małgorzata Tomasziewicz

Iulian-Emil Coțofană – ur. w 1995 r., jest studentem II roku studiów magisterskich z zakresu rumuńskich studiów literackich na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Babeș-Bolyai w Klużu. Od października 2017 r. uczy się języka polskiego w ramach lektoratu języka polskiego na tymże uniwersytecie.

PATRONI ROKU 2019

PATRONII ANULUI 2019

Gustaw Herling-Grudziński

W przyjętej przez Sejm uchwale czytamy, „że 20 maja 2019 roku mija setna rocznica urodzin Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, którego twórczość oraz losy stanowią świadectwo cierpienia i czynów człowieka, któremu przyszło przeżyć czasy totalitarnej przemocy i kryzysu wartości”.

Pochodził z rodziny żydowskiej. Dzieciństwo i młodość spędził w Kielcach. Na czas studiów przeniósł się do Warszawy, gdzie studiował filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim. Wtedy rozpoczął współpracę z czasopismem „Ateneum”. Był współzałożycielem jednej z organizacji konspiracyjnych – Polskiej Ludowej Akcji Niepodległościowej. Rok po jej założeniu wyjechał do Lwowa, a następnie do Grodna. W 1940 r. został aresztowany przez NKWD podczas wyjazdu na Litwę. Skazany na 5 lat pobytu w obozach i umieszczony w łagrze w Jercewie, z którego został zwolniony po wejściu w życie układu Sikorski – Majski. Po opuszczeniu obozu wstąpił do Armii Andersa, w szeregach której walczył pod Monte Cassino. W 1946 r. nawiązał współpracę z czasopismem „Kultura” – emigracyjnym miesięcznikiem, początkowo wydawanym w Rzymie. Po przeniesieniu redakcji do Paryża zamieszkał w Londynie. Po śmierci pierwszej żony po-

În hotărârea adoptată de către Seim citim că „pe 20 mai 2019 se împlinesc o sută de ani de la nașterea lui Gustaw Herling-Grudziński a cărui creație și soartă constituie o mărturie a suferințelor și faptelor omului care a trebuit să trăiască timpurile constrângerii totalitare și ale crizei de valori”.

Provenea dintr-o familie de evrei. Copilăria și tinerețea a petrecut-o la Kielce. Pentru studii s-a mutat la Varșovia unde a studiat filologia polonă la Universitatea din Varșovia. Atunci a început colaborarea cu revista „Ateneum”. A fost cofondator al unei organizații de conspirație – Acțiunea Populară Poloneză de Independență. La un an după înființarea ei a plecat la Liov și după aceea la Grodno. În anul 1940 a fost arestat de către NKWD în timpul trecerii graniței în Lituania. A fost condamnat la 5 ani de închisoare și internat într-un lagăr din Yertsevo, de unde a fost eliberat după intrarea în vigoare a pactului Sikorski-Maisky. După ieșirea din lagăr s-a înrolat în Armata lui gen. Władysław Anders cu care a luptat la Monte Cassino. În anul 1946 a început colaborarea cu „Kultura” – o revistă lunară a diasporei care era editată la Roma. După mutarea redacției la Paris, s-a stabilit la Londra. După moartea primei soții, s-a întors în Italia. Din anul 1952 a colaborat cu

wrócił do Włoch. Od 1952 r. związany był z Radiem Wolna Europa, wtedy też został członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Polskiej Partii Socjalistycznej oraz Komitetu Obrony Robotników. Ostatnie lata życia spędził w Neapolu.

Jako emigrant był bardzo zaangażowany w pomoc polskiej opozycji antykomunistycznej. Sławę oraz uznanie w kraju i na świecie przyniosło mu wydanie książek „Inny świat” oraz „Dziennik pisany nocą”. Były one opisem nieludzkich przeżyć w łagrze, tragedii człowieka poszukującego prawdy oraz osobistej kroniki XX-wiecznej Polski i Europy z punktu widzenia polskiego emigranta-patrioty.

W przyjętej uchwale zwrócono uwagę na to, że „książka »Inny świat« była pierwszym w literaturze światowej, artystycznie doskonałym, pełnym miłosierdzia oraz nadziei świadectwem martyrologii więźniów sowieckiego łagru. Napisał ją zaledwie 30-letni autor, który sam doświadczył okrucieństwa komunistycznego miejsca kaźni. Tym większa była gorycz pisarza, gdy część intelektualnych elit Europy nie chciała przyjąć do wiadomości jego relacji”.

Zmarł w Neapolu 4 lipca 2000 r. i został tam pochowany na cmentarzu Poggio Reale.

Gustaw Herling-Grudziński to jeden z najwybitniejszych twórców polskiej literatury współczesnej. Był pisarzem, eseistą, krytykiem i dziennikarzem. Jego twórczość została uhonorowana licznymi nagrodami. W 1990 r. został laureatem literackiej Nagrody Polskiego PEN Clubu, a w 2000 r. otrzymał doktorat honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Postanowieniem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego został odznaczony Orderem Orła Białego. Ze względów politycznych do 1988 r. nie drukowano w Polsce jego dzieł. W PRL informacje na temat Gustawa Herlinga-Grudzińskiego podlegały cenzurze. Jego nazwisko znajdowało się na specjalnej liście osób objętych całkowitym zakazem publikacji.

Bardzo bogata twórczość literacka została przetłumaczona na wiele języków świata. Spośród najważniejszych utworów należy wymienić już wspomniane „Inny świat” oraz „Książę niezłomny”, „Upiory rewolucji” i „Dziennik pisany nocą”.

We wrześniu 2009 r. w Jercewie odsłonięto pomnik pisarza. Uchwałą Sejmu rok 2019 został ustanowiony Rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

Radio Europa Liberă. Atunci a devenit membru al Asociației Scriitorilor Polonezi, al Partidului Socialist Polonez, precum și al Comitetului de Apărare a Muncitorilor. Ultimii ani din viață i-a petrecut la Napoli.

Ca emigrant a fost foarte implicat în ajutorarea opoziției poloneze anticomuniste. Slavă și recunoaștere în țară și în lume i-a adus editarea cărții „Altă lume”, precum și „Jurnalul scris noaptea”. Această creație este o descriere a trăirilor inumane din lagăr, a tragediei omului care caută adevărul, precum și o cronică personală despre Polonia și Europa secolului al XX-lea, din punctul de vedere al emigranțului-patriot polonez.

În hotărârea adoptată se subliniază că „cartea «Altă lume» a fost prima mărturie în literatura mondială, desăvârșită artistic, plină de milostivire și speranță a martiriului deținuților lagărului sovietic. A fost scrisă de un autor care avea abia 30 de ani, care a suportat el însuși atrocitatea caznei comuniste. De aceea amărăciunea scriitorului a fost atât de mare, când o parte din elitele Europei n-au vrut să creadă relatările lui”.

A murit pe 4 iunie 2000, la Napoli, și a fost înmormântat la cimitirul Poggio Reale.

Herling-Grudziński este unul din cei mai de seamă creatori ai literaturii poloneze moderne. A fost scriitor, eseist, critic și ziarist. Opera lui a fost onorată cu multe premii. În anul 1990 a fost laureat al PEN Clubului Polonez, iar în 2000 a primit titlul de doctor honoris causa al Universității Jagiellone. Prin hotărârea președintelui RP, Aleksander Kwaśniewski, i s-a acordat Ordinul Vulturul Alb. Din motive politice, până în anul 1988, în Polonia n-au fost tipărite operele lui. În Republica Populară Polonă informațiile privind-l pe Gustaw Herling-Grudziński au fost supuse cenzurii. Numele lui se afla pe lista specială a persoanelor aflate sub interdicția totală a publicării.

Foarte bogata creație literară a fost tradusă în multe limbi ale lumii. Printre cele mai importante opere trebuie menționate „Altă lume”, deja amintită, „Prințul neînduplecat”, „Fantomele revoluției” și „Jurnalul scris noaptea”.

În septembrie 2009, la Yertsevo a fost dezvelit monumentul scriitorului. Prin hotărârea Semimului, anul 2019 a fost declarat Anul lui Gustaw Herling-Grudziński.

Barbara Breabăn

MAJ

05.01. – **Czerniowce:** Ukazał się 35. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuły: „Szkoły miejskie w Czerniowcach” i „Dar Narodowy 3 Maja”.

05.01. – **Czerniowce:** Dyrekcja Bukowińskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński) sporządziła „Sprawozdanie (...) za miesiąc maj 1904”.

05.01. – **Czerniowce:** Solenne nabożeństwo ku czci Matki Bożej Królowej Korony Polskiej w ormiańskokatolickim kościele parafialnym, odprawione przez ks. Walentego Dubiela w koncelebrze księży katechetów L. Wintera i Z. Szymonowicza, ze stosownym kazaniem ks. kan. Kajetana Kasprowicza, na które Władysław Sołtyński w imieniu TBPiCP zaprosił wszystkich rodaków. W nabożeństwie uczestniczyła zwarta drużyna dwudziestu umundurowanych sokolów.

05.01. – **Czerniowce,** Miejska Rada Szkolna: Ostateczny termin przyjmowania wniosków o posadę nauczyciela religii w języku polskim i niemieckim.

[05.01.] – **Czerniowce:** Urządzony przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” uroczysty obchód rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja z udziałem sokolów stanisławowskich.

05.01. – **Dawidy (pow. stróżeński):** Odtąd urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności w miejsce składnicy.

05.02. – **Czerniowce,** lokal Czytelni Polskiej: Posiedzenie wydziału bukowińskiego Koła Polskiego.

05.03. – **Czerniowce:** Po kilkudniowym pobycie w Czerniowcach w sprawach urzędowych Emanuel Dworski udał się do Suczawy na kilka dni.

05.<05. – **Kraków:** Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń wsparło Bursę Polską im. A. Mickiewicza w Czerniowcach kwotą 50 kor., a Bursę Katolicką im. Issakowicza w Czerniowcach kwotą 100 kor.

05.<05. – **Czerniowce:** Po kilkudniowym pobycie w Krakowie, gdzie brał udział w obradach rady nadzorczej Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń, poseł Krzysztof Abrahamowicz powrócił do Czerniowiec.

05.<05. – **Czerniowce:** Odbyło się posiedzenie komitetu budowy pomnika wojskowego. Do tego

MAI

05.01. – **Cernăuți:** A apărut nr. 35 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care, printre altele, s-au publicat articolele: „Școlile orășenești din Cernăuți”, „Darul Națiunii de 3 Mai”.

05.01. – **Cernăuți:** Conducerea Societății Bucovine de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński – contabil) a întocmit „Darea de seamă (...) pentru luna mai 1904”.

05.01. – **Cernăuți:** Sf. Liturghie festivă în cinstea Maicii Domnului – Regina Coroanei Poloniei în biserica parohială armeano-catolică concelebrată de pr. Walenty Dubiel împreună cu preoții cateheți L. Winter și Zygmunt Szymonowicz, cu predică corespunzătoare a pr. canonic Kajetan Kasprowicz la care Władysław Sołtyński în numele APAF și L. a invitat toți compatrioții. La celebrare a participat o echipă compactă de douăzeci de șoimi în uniforme.

05.01. – **Cernăuți,** Consiliul Școlar Orășenesc: Ultimul termen de primire a propunerilor pentru funcția de profesor de religie în limba polonă și germană.

[05.01.] – **Cernăuți:** A fost organizată o sărbătorire festivă organizată de Societatea de Gimnastică „Sokół” cu prilejul adoptării Constituției din 3 Mai cu participarea șoimilor din Stanislavov.

05.01. – **Davideni (districtul Storojineț):** În locul punctului de lucru poștal a fost deschis oficiul poștal cu activitate normală.

05.02. – **Cernăuți,** localul Societății Polone de Lectură: A avut loc ședința comitetului Cercului Polonez bucovinean.

05.03. – **Cernăuți:** Emanuel Dworski a venit la Suceava pentru câteva zile după câteva zile petrecute la Cernăuți cu probleme oficiale.

05.<05. – **Cracovia:** Societatea de Asigurări Mutuale a sprijinit Internatul „A. Mickiewicz” din Cernăuți cu suma de 50 de coroane, iar Internatul Catolic „Issakowicz” din Cernăuți cu suma de 100 de coroane.

05.<05. – **Cernăuți:** După câteva zile de ședere în Cracovia, unde a luat parte la dezbaterile Consiliului de Supraveghere al Societății de Asigurări Mutuale, deputatul Krzysztof Abrahamowicz a revenit la Cernăuți.

05.<05. – **Cernăuți:** A avut loc ședința comitetului pentru construirea unui monument militar. În acest comitet, printre alții, erau polonezii: consi-

komitetu należeli m.in. Polacy: radca Rządu Krajowego dr Bazyli Duzinkiewicz, radca wydziału miejskiego Jan Kasprzycki de Castenedolo.

05.<05. – **Solka:** Prezydent kraju nadał prezenty administratorowi parafii w Skalacie ks. Antoniemu Moczarowskiemu na rzymskokatolickie probostwo w Solce.

05.05. – **Czerniowce:** Doroczne zgromadzenie członków Klubu byłych Członków „Ogniska” pod przewodnictwem wiceprezesa dr. Tadeusza Mischkego. Po wysłuchaniu sprawozdania za rok ubiegły i dyskusji wybrano nowe władze: dr Alfred Kotwicz Zgórski – prezes, radca sądowy Kazimierz Angermann – wiceprezes, auskultant sądowy Kazimierz Piątkiewicz – sekretarz, redaktor „Gazety Polskiej” Henryk Stanisław Zucker – członek komisji rewizyjnej.

05.05. – **Czerniowce:** Otwarcie kręgielni „Sokoła” w Czytelni Polskiej.

05.05. – **Czerniowce:** Przeżywszy lat 69 zmarł Franciszek Dębno Krzyżanowski, wybitny Polak i patriota, współzałożyciel i ofiarny członek TBPiCP, farmaceuta, od 1867 r. właściciel apteki przy ul. Kolejowej, wychowawca i egzaminator wielu farmaceutów, długoletni członek Izby Handlowej i Przemysłowej, prezes bukowińskiego gremium aptekarskiego. Pogrzeb Franciszka Dębno Krzyżanowskiego, w którym licznie uczestniczyli Polacy oraz przedstawiciele ich organizacji, odbył się w sobotę 7 maja. W imieniu rodaków nad trumną przemawiał prof. dr Alfred Halban.

05.06./07. – **Radowce:** Spłonął hotel Central.

05.07. – **Czerniowce,** sala Czytelni Polskiej: Nadzwyczajne walne zgromadzenie członków TBPiCP w celu wybrania prezesa na miejsce Edmunda Hauswalda (dyrektor czerniowieckiej filii galicyjskiego Banku Hipotecznego), przeniesionego służbowo do Lwowa. Nowym prezesem obrano dr. Tadeusza Mischkego.

05.<08. – **Czerniowce,** Towarzystwo Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza: Cieszący się wielkim zainteresowaniem pomysł utworzenia Bursy Polskiej w przeciągu trzech tygodni zaowocował przystąpieniem do Towarzystwa 90 członków, w pewnych przypadkach wnoszących znaczne kwoty. Za przykład ogromnej ofiarności podano Władysława Sołtyńskiego – 2000 kor., ks. prof. Aleksandra Opolskiego – 500 kor., prezydenta Czerniowiec Antoniego bar. Kochanowskiego – 200 kor., Józefa Nałęcz Korzeniowskiego – 200 kor., Rudkowskich z Czartoryi – 100 kor.

05.<08. – **Czerniowce:** Prezydent kraju zatwierdził wybór dr. Teodora Bohosiewicza, właściciela dóbr

lierul Guvernului Țării dr. Bazyli Duzinkiewicz și consilierul comitetului orașenesc Jan Kasprzycki de Castenedolo.

05.<05. – **Solca:** Președintele țării a oferit administrarea parohiei din Skalat pr. Antoni Moczarowski din parohia romano-catolică din Solca.

05.<05. – **Cernăuți:** A avut loc adunarea anuală a membrilor Clubului foștilor Membri ai Societății „Ognisko” sub conducerea vicepreședintelui Tadeusz Mischke. După audierea dării de seamă pentru anul precedent și discuții a fost aleasă noua conducere: dr. Alfred Kotwicz Zgórski – președinte, consilierul judecătoresc Kazimierz Angerman – vicepreședinte; investigator judiciar Kazimierz Piątkowicz – secretar, redactorul „Gazetei Polone” Henryk Stanisław Zucker – membru în comisia de revizie.

05.05. – **Cernăuți:** Deschiderea popicării Societății „Sokół” la Societatea Polonă de Lectură.

05.05. – **Cernăuți:** În vârstă de 69 de ani a decedat Franciszek Dębno Krzyżanowski, renumit polonez și patriot, cofondator și membru generos al APAF și L., farmacist, proprietarul farmaciei de pe str. Kolejowa din anul 1867, educator și examinator al multor farmaciști, membru de mulți ani al Camerei de Comerț și Industrie, președintele cercului bucovinean al farmaciștilor. În mormântarea lui Franciszek Dębno Krzyżanowski, la care a participat un număr mare de polonezi, precum și reprezentanți ai organizațiilor lor a avut loc sămbătă, 7 mai. În numele compatrioților, în fața sicriului, a vorbit prof. dr. Alfred Halban.

05.06/07. – **Rădăuți:** A ars Hotelul Central.

05.07. – **Cernăuți,** sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală extraordinară a membrilor APAF și L. cu scopul alegerii președintelui, în locul lui Edmund Hauswald (directorul filialei cernăuțene a Băncii Ipotecare din Galiția) transferat în interes de serviciu la Liiov. Noul președinte a fost ales Tadeusz Mischke.

05.<08. – **Cernăuți,** Societatea Internatului Polonez „A. Mickiewicz”: Bucurându-se de un mare interes, ideea înființării Internatului Polonez în decurs de trei săptămâni a dat roade prin intrarea în Societate a 90 de membri care au contribuit cu sume importante. Ca exemplu al dărniceii enorme a fost dat Władysław Sołtyński cu 2000 de coroane, pr. prof. Aleksander Opolski – 500 coroane, primarul din Cernăuți baronul Antoni Kochanowski – 200 coroane, Józef Nałęcz Korzeniowski – 200 coroane, Rudkowski din Ceartoria – 100 coroane.

05.<08. – **Cernăuți:** Președintele țării a aprobat alegerea dr. Teodor Bohosiewicz, proprietarul bunurilor

w Miliujowie, na przewodniczącego oraz plenipotentą dóbr Erazma Chmielewskiego w Wyżnicy – na zastępcę przewodniczącego Stowarzyszenia Rolniczego dla powiatu wyżnickiego na okres czteroletni 1904-1907.

05.08. – Czerniowce: Ukazał się 37. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko” zaoferoowało podprenumeratę dzienników i tygodników polskich, a Księgarnia Uniwersytecka H. Pardiniego w Czerniowcach „4 pieśni do Matki Boskiej... O. M. Żukowskiego”.

05.08. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Amatorzy Stowarzyszenia Rękodzielników Polskich „Gwiazda” odegrali komedię Michała Bałuckiego „Grube ryby” na korzyść Czytelni Polskiej w Waszkowcach n/Czeremoszem. Przedsprzedaż biletów prowadziły sklepy dwóch Polaków: Jana Drzewińskiego i Edwarda Schwarza. Czysty dochód wyniósł 60 kor.

05.08. – Czerniowce: Stowarzyszenie Nauczycieli i Nauczycielek urządziło wycieczkę członków do Horeczy.

05.08. – Wyżnica: Staraniem miejscowego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” uroczysty obchód dla uczczenia rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W programie znajdowały się: przywitanie przybyłych gości na dworcu kolejowym, pochód do Czytelni Polskiej, wspólny obiad, ćwiczenia sokole na boisku, uroczysty wieczorek złożony z słowa wstępnego, odczytu, produkcji wokalnemuzycznych, przedstawienia amatorskiego, obrazu z żywych osób.

05.11. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Zebranie wydziału pod przewodnictwem nowego prezesa dr. Tadeusza Mischkego, który podziękował ustępującemu poprzednikowi Edmundowi Hauswaldowi za dotychczasową owocną pracę. Do wydziału zgodnie ze statutem dokoptowano Leopolda Duszeńkę, a gospodarzem w miejsce dr. Mischkego wybrano starszego inż. Tadeusza Kossowskiego.

05.<12. – Warszawa: W kościele Kanoniczek Henryk Sienkiewicz poślubił pannę Marię Babską.

05.<12. – Żuczka: Czerniowieckie Koło TSL w przeciągu ośmiu miesięcy istnienia założyło bezpłatną Czytelnę Polską przy cukrowni w Żuczce.

05.12. – Czerniowce: Ukazał się 38. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym przypominano, że nauka szermierki pod kierunkiem dr. Tadeusza Mischkego odbywa się w poniedziałki o godz. 18:00.

05.13. – Czerniowce: Zebranie wydziału Koła Pań filii Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie. Postanowiono zwołać walne zgromadzenie członków

în Miliuiv ca președinte și plenipotentul bunurilor în Vijnița, iar pe Erazm Chmielewski ca vicepreședinte al Asociației Agricole pentru districtul Vijnița pe o perioadă de patru ani, 1904-1907.

05.08. – Cernăuți: A apărut nr. 37 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care Societatea Universitarilor Polonezi „Ognisko” a oferit pentru abonamente publicații poloneze, iar Librăria Universitară H. Pardini din Cernăuți „4 cântece la Maica Domnului... de O. M. Żukowski”.

05.08. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: Amatorii Asociației Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” au interpretat comedia „Grube ryby” de Michał Bałucki pentru beneficiul Societății Polone de Lectură din Vășcăuți pe Ceremuș. Vânzarea biletelor în avans s-a făcut de magazinele polonezilor Jan Drzewiński și Edward Schwarz. Venitul net s-a ridicat la 60 de coroane.

05.08. – Cernăuți: Asociația Cadrelor Didactice a organizat pentru membrii săi o excursie la Horecea.

05.08. – Vijnița: A fost organizată aniversarea festivă a adoptării Constituției din 3 Mai prin strădania Societății de Gimnastică „Sokół” din localitate. În program au fost cuprinse: întâmpinarea la stația căilor ferate a oaspeților sosiți, defilarea până la Societatea Polonă de Lectură, prânzul comun, exerciții de gimnastică ale șoimilor pe terenul de sport, serată festivă compusă din cuvântul introductiv, conferință, muzică vocală, serbare de amatori, tablou vivand.

05.11. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: Adunarea comitetului sub conducerea noului președinte dr. Tadeusz Mischke care i-a mulțumit predecesorului său Edmund Hauswald pentru munca sa rodnică. În comitet, conform statutului, a fost cooptat Leopold Duszeńko, iar ca administrator în locul lui T. Mischke a fost ales inginerul superior Tadeusz Kossowski.

05.<12. – Varșovia: În biserica Canonică s-a căsătorit Henryk Sienkiewicz cu domnișoara Maria Babska.

05.<12. – Jucica: Cercul SȘP din Cernăuți, existent de opt luni a înființat o sală de lectură fără plată la fabrica de zahăr din Jucica.

05.12. – Cernăuți: A apărut nr. 38 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a amintit că lecțiile de scrimă sub conducerea dr. Tadeusz Mischke vor avea loc în zilele de luni la ora 18:00.

05.13. – Cernăuți: A avut loc adunarea comitetului de la Cercul Doamnelor, filială a Societății Școlii Populare din Cracovia. S-a hotărât convocarea adunării generale a membrilor pe 26 mai cu scopul prezentării dării de seamă a activității și rezolvarea

26 maja celem złożenia sprawozdania z działalności i rozwiązania towarzystwa, m.in. w związku powstaniem Towarzystwa Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza oraz Koła Mieszanego TSL.

05.14. – Czerniowce: Przedstawienie sztuki „Kościuszko pod Raclawicami” w teatrze miejskim.

05.14. – Czerniowce: Przedstawiciele czerniowieckiego komitetu w porozumieniu z waszkowieckim TBPiCP ustalili, że uroczysty obchód 25-lecia i poświęcenie sztandaru odbędzie się 26 czerwca 1904 r. z udziałem licznych delegacji z Czerniowiec, Wyżnicy i Pokucia. Przewidziano zawiązanie gniazda sokolego w Waszkowcach.

05.<15. – Berbeszty: W urzędzie pocztowym zainstalowano stację telegraficzną.

05.<15. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa m.in. mianowała Teofila Czosnykowicza starszym nauczycielem w szkole ludowej w Balkowcach, Gizelę Czosnykowską młodszą nauczycielką tamże, a Helenę Strzyżewską – stałą nauczycielką w Nowej Żuczce.

05.15. – Czerniowce: Zakończenie roku szkolnego w uzupełniającej szkole przemysłowej, rozdanie świadectw i nagród. Ze strony różnych instytucji w uroczystości uczestniczyli m.in. Kosiński i Trzcziński.

05.15.-21. – Czerniowce: Bezpłatne zwiedzanie wystawy prac uczniowskich w Państwowej Szkole Przemysłowej przy ul. Nowego Świata.

05.15. – Czerniowce: Urządzony przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” uroczysty obchód rocznic bitwy raclawickiej i uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W skład komitetu obchodowego m.in. weszli: Hauswald, Krzanowski, prezes „Ogniska” Ludwik Mędrak, dr Tadeusz Mischke, Niewiadomski, prezes Koła Polskiego Feliks Passakas, Władysław Sołtyński, dr Świerzcho, Waltenberger, Kazimierz Węglowski, dr Zgórski i Henryk Stanisław Zucker.

05.15. – Wyżnica: Obchód rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja pierwotnie przewidywany na 8 maja. Oprócz miejscowych Polaków w uroczystości brały udział liczne delegacje z Czerniowiec (m.in. „Sokoła”), Kut i Waszkowiec. Na uroczystość złożył się przemarsz zwartej grupy przez miasto, powitanie gości, wspólna biesiada z licznymi przemówieniami, pokaz ćwiczeń gimnastycznych pod kierunkiem naczelników Sadowskiego z Czerniowiec i Tustanowskiego z Kut. Całodzienny obchód zakończył przygotowany przez wyżnickich sokolów wieczorek, na który złożyły się: zagajenie prezesa Erazma Chmielewskiego, odczyt Jana Kobierzyckiego

problemelor societății, printre altele, în legătură cu înființarea Societății Internatului Polonez „A. Mickiewicz”, precum și a Cercului Mixt SŞP.

05.14. – Cernăuți: Prezentarea piesei „Kościuszko pod Raclawicami” la teatrul orașenesc.

05.14. – Cernăuți: Reprezentanții comitetului din Cernăuți în înțelegere cu APAF și L. din Vășcăuți au stabilit că sărbătorirea festivă a aniversării de 25 de ani și sfințirea drapelului va avea loc pe 26 iunie 1904 cu participarea numeroasă a delegațiilor din Cernăuți, Vijnița și Pocuția. S-a prevăzut înființarea cuibului șoimilor în Vășcăuți.

05.<15. – Berbești: La oficiul poștal a fost instalată o stație telegrafică.

05.<15. – Cernăuți: Consiliul școlar al Țării a numit, printre alții, pe Teofil Czosnykowicz cadru didactic superior la școala populară din Bălcăuți, pe Gizela Czosnykowska învățătoare stagiară tot acolo, iar pe Helena Strzyżewska – învățătoare permanentă în Jucica Nouă.

05.15. – Cernăuți: Încheierea anului școlar la școala industrială suplimentară, distribuirea certificatelor și a premiilor. Din partea diferitelor instituții la ceremonie au participat, printre alții, Kosiński, Michał Trzcziński.

05.15.-21. – Cernăuți: Vizitarea gratuită a expoziției de lucrări ale elevilor de la Școala Industrială de Stat de pe str. Nowy Świat.

05.15. – Cernăuți: A avut loc celebrarea festivă a aniversării bătăliei de la Raclawice și adoptării Constituției din 3 Mai. În componența comitetului de organizare au fost cuprinși, printre alții: Hauswald, Krzanowski, președintele Societății „Ognisko” Ludwik Mędrak, dr. Tadeusz Mischke, Niewiadomski, președintele Cercului Polonez Feliks Passakas, Władysław Sołtyński, dr. Świerzcho, Waltenberger, Kazimierz Węglowski, dr. Zgórski și Henryk Stanisław Zucker.

05.15. – Vijnița: A avut loc aniversarea adoptării Constituției din 3 Mai planificată inițial pe 8 mai. În afară de polonezii din localitate, la celebrare au luat parte numeroase delegații din Cernăuți (printre altele, Soc. „Sokół”), Cuturi și Vășcăuți. Ceremonia a fost alcătuită din marșul prin oraș al unei grupe compacte, întâmpinarea oaspeților, petrecerea comună cu numeroase discursuri, prezentarea exercițiilor de gimnastică sub îndrumarea conducătorilor Sadowski din Cernăuți și Tustanowski din Cuturi. Ceremonia de o zi întregă s-a terminat cu serata pregătită de șoimii din Vijnița, compusă din: cuvântarea președintelui Erazm Chmielewski, prelege-

z Czerniowiec, gra na fortepianie doktorowej Fernbachowej, śpiew Glińskiej przy akompaniamencie Eckhardta, występ chóru pod batutą Rubisa, dramatyczna jednoaktówka Wiśniewskiego w wykonaniu Sozańskiej i jej dwóch braci. Czerniowieckich gości w drodze powrotnej powitali liczni członkowie waszkowieckiej Czytelni Polskiej.

05.16.-21. – Bukowina: Pisemne egzaminy dojrzałości w bukowińskich szkołach średnich.

05.16. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Posiedzenie wydziału Koła Polskiego.

05.17. – Czerniowce: W wieku 61 lat zmarł rzetelny zegarmistrz Edward Kapłoński, który osierocił żonę, córkę i syna, będącego lekarzem pułkowym. Z niezrozumiałego względu klepsydry wydrukowano w języku niemieckim.

05.<18. – Wiedeń: Ministerstwo wyznań i oświaty zezwoliło na utworzenie nowej ekspozytury parafialnej w Augustendorfie (Augustów, pow. stróżeniecki). Obejmuje ona gminy: Augustów, Dawidy, Baniłow n/Seretem, przysiółki Dunawiec, Hilcze, Koszczuję, Laurenkę, Megę.

05.18. – Czerniowce: Wskutek rezygnacji z mandatu członka wydziału TBPiCP Tadeusza Kossowskiego na jego miejsce powołano Henryka Stanisława Zuckera, który objął funkcję gospodarza.

05.18. – Sadogóra: Ukostytuowała się Rada Gmina. Aptekarz Damian Rubinowicz został pierwszym wiceburmistrzem, a asesorem notariusz Stanisław Kuźniarski.

05.18. – Czerniowce, Uniwersytet: Uchwałą senatu uczelni zakazano odbywania zgromadzeń stowarzyszeń studenckich w gmachu uniwersyteckim.

05.19. – Czerniowce: Ukazał się 40. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuły „Rozruchy na Huculszczyźnie” i „Czytelnia Polska w Paszkanach (Koresp. Gazety Polskiej). Paszkanany (Rumunia) 16 maja”.

05.20. – Czerniowce: Otwarcie Polskiej Kuchni przy ul. Liliowej.

05.21.-23. – Czerniowce: Czterdziestogodzinne nabożeństwo zielonościwątłowe w rzymskokatolickim kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego.

05.<22. – Czerniowce: Wydział czerniowieckiego Koła Mieszanego TSL w celu pozyskania pieniędzy na prowadzenie działalności, zakup książek, wysyłanie na prowincję prelegentów z odczytami wydrukował cegiełki po halerzu za sztukę, wydał pocztówki z cytatami utworów wieszczów narodowych – po 2 halerze za sztukę, które nabyć można było w siedzibie Koła przy ul. Wydziału Krajowego 5.

rea lui Jan Kobierzycki din Cernăuți, interpretarea la pian de dr. Fernbachowa, cântecul interpretat de Glińska acompaniată de Eckhardt, reprezentația corului dirijat de Rubis, piesă dramatică într-un act de Wiśniewski interpretată de Sozańska și cei doi frați ai ei. Oaspeții din Cernăuți, la întoarcere, au fost salutați de numeroși membri ai Societății Polone de Lectură.

05.16.-21. – Bucovina: Au avut loc examenele în scris de bacalaureat în școlile medii din Bucovina.

05.16. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc ședința comitetului Cercului Polonez.

05.17. – Cernăuți: În vârstă de 61 de ani a decedat Edward Kapłoński, ceasornicar onest care a lăsat în urmă soția văduvă, o fiică și un fiu orfani, fiul fiind medic de regiment. Din motive neînțelese anunțul a fost tipărit în limba germană.

05.<18. – Viena; Ministerul cultelor și educației a permis înființarea unei noi parohii la Augustendorf (Mesteceni, districtul Storjineț). Aceasta va cuprinde comunele: Mesteceni, Davideni, Bănila pe Siret, cătunele Dunavăț, Hilcea, Coșciuia, Laurenca, Mega.

05.18. – Cernăuți: Ca urmare a renunțării la funcția de membru în comitetul APAF și L. a lui Tadeusz Kossowski a fost numit în locul lui Henryk Stanisław Zucker care a preluat funcția de administrator.

05.18. – Sadagura: A fost constituit Consiliul Comunal: Farmacistul Damian Rubinowicz a fost primul viceprimar, iar evaluator juridic a fost notarul Stanisław Kuźniarski.

05.18. – Cernăuți, Universitatea: Senatul universității a hotărât interzicerea organizării adunărilor asociațiilor studențești în clădirea universității.

05.19. – Cernăuți: A apărut nr. 40 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat articolele: „Răzvrățiri în ținutul huțulilor” și „Societatea Polonă de Lectură din Pașcani (corespondentul Gazetei Polone). Pașcani (România) 16 mai”.

05.20. – Cernăuți: A fost deschisă o Bucătărie Poloneză pe str. Liliowa.

05.21.-23. – Cernăuți: În biserica parohială romano-catolică „Înălțarea Sfintei Cruci” a avut loc o celebrare de patruzeci de ore în sărbătoarea Rusaliilor.

05.<22. – Cernăuți: Comitetul Cercului Mixt al SSP din Cernăuți cu scopul de a obține fonduri pentru desfășurarea activităților, achiziționarea cărților, trimiterea lectorilor în provincie cu discursuri a tipărit plachete cu o monedă (halerz) pe bucată, a emis cărți poștale cu citate din creațiile barzilor naționali – cu 2 monede (halerze) pe bucată, care puteau fi achiziționate la sediul Cercului de pe str. Wydział Krajowy nr. 5.

05.<22. – **Czerniowce:** Zastępcą członka Państwowej Rady Przemysłowej i Rolniczej został m.in. bukowiński ziemianin Antoni Łukasiewicz.

05.<22. – **Czerniowce:** Miejscowy praktykant pocztowy Eugeniusz Wład został mianowany asystentem pocztowym w okręgu dyrekcji poczt i telegrafów w Wiedniu.

05.22. – **Czerniowce:** Ukazał się 41. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”. W sześciostronicowym numerze m.in. ogłoszenie Drukarni Emila Kanarskiego oraz „Zamknięcie rachunków Towarzystwa Wzajemnego Kredytu w Krakowie i Filii we Lwowie z dniem 31 grudnia 1903 r.”, w którym jako jeden z członków komisji kontrolującej podpisany jest Krzysztof Abrahamowicz.

05.22. – **Czerniowce:** W tym dniu do pierwszej komunii św. w kaplicy SS. Rodziny Maryi przystąpiło w biel ubranych 20 pensjonariuszek i uczennic Zakładu.

05.22. – **Radowce:** Będące pod protektoratem abp. dr. Józefa Bilczewskiego Towarzystwo Katolickie urządziło w sali strzelnicy miejskiej przedstawienie z zabawą taneczną, z których dochód przeznaczono na budowę własnego domu.

05.22. – **Stara Żuczka:** Pierwszy dzień wyścigów konnych. Drugi dzień wyścigów odbył się 24 maja.

05.22.-23., 05.29.-06.02. – **Czerniowce:** Strzelanie królewskie urządzone przez Towarzystwo Strzeleckie.

05.22.-23. – **Kraków:** Zjazd delegatów TSL, wśród których był delegat Koła czerniowieckiego Jan Kobierzycki. Zjazd przekazał Zarządowi Głównemu TSL pod rozagę przygotowanie finansowe do utworzenia szkoły polskiej w Czerniowcach i wspieranie początkowych szkółek polskich.

05.23. – **Czerniowce,** kręgielnia w Czytelni Polskiej: Początek rozgrywek o nagrody.

05.23. – **Kraków:** Przeżywszy lat 58 zmarła Berta Halban, matka prof. Uniwersytetu Czerniowieckiego dr. Alfreda Halbana, docenta psychiatrii Uniwersytetu Wiedeńskiego Henryka Halbana oraz córki wydanej za wiceprezydenta krakowskiego Sądu Krajowego dr. Mendelsberga. Pogrzeb odbył się we wtorek 24 maja.

05.23. – **Waszkowce,** Czytelnia Polska TSL: Kolejny odczyt wygłoszony przez delegata czerniowieckiego Koła TSL.

05.25. – **Czerniowce,** sala Czytelni Polskiej: Walne zgromadzenie członków Koła Pań filii Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie.

05.<22. – **Cernăuți:** Proprietarul funciar din Bucovina, Antoni Łukasiewicz, a fost numit membru adjunct în Consiliul de Stat pentru Industrie și Agricultură.

05.<22. – **Cernăuți:** Practicantul poștal din localitate, Eugeniusz Wład a fost numit asistent poștal în direcția regională de poștă și telegraf din Viena.

05.22. – **Cernăuți:** A apărut nr. 41 al anului 22 al „Gazetei Polone”. În acest număr, de șase pagini, s-au publicat, printre altele, anunțul Tipografiei lui Emil Konarski, precum și „Închiderea financiară a Societății de Credite Mutuale din Cracovia și a Filialei din Liov cu data de 31 decembrie 1903”, în care unul din membrii comisiei de control este semnat Krzysztof Abrahamowicz.

05.22. – **Cernăuți:** În această zi la prima Sf. Împărtășanie în capela Surorilor Familiei Mariei au luat parte 20 de pensionare și eleve ale Așezământului îmbrăcate în haine albe.

05.22. – **Rădăuți:** Fiind sub protecția arhiepiscopului dr. Józef Bilczewski, Societatea Catolică a organizat în Sala poligonului de tragere orășenesc o serbare cu petrecere dansantă al cărui venit a fost destinat pentru construirea propriei case.

05.22. – **Jucica Veche:** Prima zi de curse de cai. A doua zi de curse de cai a avut loc pe 24 mai.

05.22.-23., 05.29.-06.02. – **Cernăuți:** Trageri regale organizate de Societatea de Tir.

05.22.-23. – **Cracovia:** A avut loc congresul delegaților SȘP, între care, ca delegat al Cercului din Cernăuți a fost Jan Kobierzycki. Congresul a transmis Conducerii Centrale a SȘP spre reflectare pregătirea financiară pentru deschiderea unei școli poloneze în Cernăuți și sprijinirea școlilor poloneze pentru începători.

05.23. – **Cernăuți,** popicăria din Societatea Polonă de Lectură: Au început competițiile pentru premiere.

05.23. – **Cracovia:** În vârstă de 58 de ani a decedat Berta Halban, mama prof. dr. Alfred Halban de la Universitatea din Cernăuți, a dr. docent de psihiatrie Henryk Halban de la Universitatea din Viena, precum și a fiicei căsătorite cu dr. Mendelsberg, vicepreședinte al Tribunalului Țării din Cracovia.

05.23. – **Vășcăuți,** Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Delegatul Cercului SȘP din Cernăuți a prezentat o nouă prelegere.

05.25. – **Cernăuți,** sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală a membrilor Cercului Doamnelor din filiala Societății Școlii Populare din Cracovia.

05.25. – Czerniowce, sala ratuszowa: Walne zgromadzenie członków miejscowej Kasy Chorych, podczas którego do komisji nadzorczej m.in. wybrano Karola Dobrowolskiego i Emila Kanarskiego.

05.25. – Kraków: Msza św. żałobna za duszę Berty Halbanowej w kościele OO. Kapucynów.

05.<26. – Czerniowce: Pierwsze zebranie nowego zarządu Klubu b. Członków „Ogniska”. Postanowiono m.in. spotykać się każdego piątku w kręgielni „Sokoła” w ogródku Czytelni Polskiej, doprowadzić do założenia polskiego chóru męskiego i urządzić wycieczki.

05.27. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa m.in. mianowała Aleksandra Wojewódkę starszym nauczycielem w Suczawie.

05.<29. – Czerniowce: Na posiedzeniu wydziału TBPiCP postanowiono poczekać z decyzjami dotyczącymi budowy Domu Polskiego do czasu ukończenia projektów i kosztorysów przez inżynierów Alojzego Friedla i Konrada Goreckiego. Powołano komisję budowlaną złożoną z: prezesa dr. Tadeusza Mischkego, Franciszka Charwata, Zygmunta Dworskiego, Alojzego Friedla i Konrada Goreckiego. Na rzecz biblioteki TBPiCP ofiarowali: Władysław Gaspary – 1 książkę, dr Celestyn Podlewski – 42 dzieła w 55 tomach, Maria Porębska – 4 dzieła w 7 tomach, dr Adolf Strzelbicki – 2 dzieła i Henryk Stanisław Zucker – 4 dzieła.

05.29. – Czerniowce: Ukazał się 43. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym Klub b. Członków „Ogniska” powiadomił swoich członków o możliwości korzystania z czytelni czasopism „Ogniska” czynnej codziennie do godz. 22:00 oraz z biblioteki w godzinach urzędowania, tudzież w piątki w godz. 8:00-22:00.

05.29. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Politycznego Koło Polskie w Czerniowcach. Wysłuchano sprawozdania z działalności w ubiegłym roku, sprawozdania kasowego, wniosków wydziału, wybrano prezesa i dziesięciu członków wydziału.

05.31. – Czerniowce: Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński) opracowała „Sprawozdanie (...) za maj 1904”, opublikowane w 45. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 5 czerwca.

05.??. – **Czerniowce**: Towarzystwo Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza zwróciło się do Magistratu czerniowieckiego z prośbą o sprzedaż parceli pod budowę własnego domu na potrzeby ubogich uczniów.

05.25. – Cernăuți, sala primăriei: A avut loc adunarea generală a membrilor Casei Bolnavilor în timpul căreia pentru comisia de supraveghere au fost aleși, printre alții, Karol Dobrowolski și Emil Konarski.

05.25. – Cracovia: A avut loc Sf. Liturghie funebă pentru sufletul Bertei Halban în biserica Fraților Capucini.

05.<26. – Cernăuți: A avut loc prima adunare a noului comitet de la Clubul foștilor Membri ai Societății „Ognisko”. S-a stabilit, printre altele, o întâlnire în fiecare vineri la popicăria Societății „Sokol” din grădina Societății Polone de Lectură, înființarea unui cor bărbătesc polonez și organizarea excursiilor.

05.27. – Cernăuți: Consiliul Școlar al Țării a numit, printre alții, pe Aleksander Wojewódka cadru didactic la Suceava.

05.<29. – Cernăuți: La ședința comitetului APAF și L. s-a hotărât ca deciziile privind construirea Casei Polone să aștepte până la finalizarea proiectelor și devizelor de către inginerii Alojzy Friedel și Konrad Gorecki. A fost desemnată o comisie de construcție formată din: președintele dr. Tadeusz Mischke, Franciszek Charwat, Zygmunt Dworski, Alojzy Friedel și Konrad Gorecki. Pentru biblioteca APAF și L. au oferit: Władysław Gaspary – 1 carte, dr. Celestyn Podlewski – 42 de opere în 55 de volume, Maria Porębska – 4 opere în 7 volume, dr. Adolf Strzelbicki – 2 opere și Henryk Stanisław Zucker – 4 opere.

05.29. – Cernăuți: A apărut nr. 43 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care Clubul foștilor Membri al Societății „Ognisko” a informat membrii săi despre posibilitatea folosirii publicațiilor Societății „Ognisko”, deschisă zilnic până la ora 22:00, precum și a bibliotecii în orele de program și în fiecare vineri între 8:00-22:00.

05.29. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală a membrilor Societății Politice a Cercului Polonez din Cernăuți. Au fost audiate: darea de seamă din activitatea anului trecut, darea de seamă financiară, propunerile comitetului, a fost ales președintele și zece membri.

05.31. – Cernăuți: Conducerea Societății Polone Bucovinene de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński) a întocmit „Darea de seamă (...) pentru luna mai 1904”, publicată în nr. 45 din „Gazeta Polonă” de duminică, 5 iunie.

05.??. – **Cernăuți**: Societatea Internatului Polonez „A. Mickiewicz” s-a adresat autorității locale din Cernăuți cu cererea de a vinde un teren pentru construirea propriei case pentru necesitățile elevi-

Ostatecznie Rada Miejska przychyliła się do próby, uznając za godny poparcia cel humanitarny Towarzystwa.

05.31. – Lwów: Pogrzeb Tadeusza Romanowicza (1843-1904) na koszt miasta. Z powodu zgonu Romanowicza bukowiński „Sokół” wysłał telegram kondolencyjny do wdowy Marii: „Bolejąc nad zgonem niestrudzonego szermierza sprawy narodowej – byłego prezesa Związku Sokolego – śp. Romanowicza, zasyłamy wyrazy szczerego współczucia”.

dr Jan Bujak – Kraków

lor nevoiași. În cele din urmă, Consiliul Orășenesc a aprobat cererea, recunoscând ca fiind vrednic de sprijin scopul umanitar al Societății.

05.31. – Liov: A avut loc înmormântarea lui Tadeusz Romanowicz (1843-1904) pe cheltuiala orașului. Din pricina morții lui Romanowicz Societatea bucovineană „Sokół” a trimis o telegramă de condoleanțe văduvei Maria: „Îndurerați de moartea neobositului scrimer național – fost președinte al Uniunii Șoimilor – decedatul Romanowicz, transmitem sincere condoleanțe”.

Trad. Maria Mețec

KALENDARIU ROCZNIC

2019

CALENDARUL ANIVERSĂRILOR

CZERWIEC

- 1 VI** – 120. rocznica urodzin **Antoniego Marczyńskiego** (1899-1968), pisarza, prawnika;
- 2 VI** – 70. rocznica urodzin **Jerzego Bogajewicza** (1949), reżysera;
- 3 VI** – 40. rocznica śmierci **Tadeusza Kubiaka** (1924-1979), poety, satyryka, autora utworów dla dzieci;
- 4 VI** – 80. rocznica urodzin **Ireneusza Iredeńskiego** (1939-1985), poety, prozaika i dramaturga;
- 6 VI** – 90. rocznica urodzin **Bogusława Schaeffera** (1929), kompozytora, muzykologa, dramaturga, grafika;
- 7 VI** – 60. rocznica urodzin **Tomasza Bocheńskiego** (1959), krytyka literackiego, literaturoznawcy;
- 11 VI** – 115. rocznica urodzin **Kazimierza Lepszego** (1904-1964), historyka, redaktora „Polskiego Słownika Biograficznego”;
- 12 VI** – 140. rocznica urodzin **Kazimierza Bassalika** (1879-1960), botanika, fizjologa roślin;
- 13 VI** – 120. rocznica urodzin **Jana Lechonia** (1899-1956), poety, współzałożyciela grupy poetyckiej „Skamander”;
- 14 VI** – 80. rocznica urodzin **Czesława Majewskiego** (1939), kompozytora, dyrygenta, pianisty;
- 16 VI** – 95. rocznica urodzin **Adama Hanuszkiewicza** (1924-2011), reżysera;
- 17 VI** – 80. rocznica urodzin **Krzysztofa Zanussi** (1939), reżysera, scenarzysty, producenta filmowego;
- 18 VI** – 50. rocznica śmierci **Jerzego Zawieyskiego** (1902-1969), prozaika, dramaturga, eseisty;

IUNIE

- 1 VI** – 120 de ani de la nașterea lui **Antoni Marczyński** (1899-1968), scriitor, jurist;
- 2 VI** – 70 de ani de la nașterea lui **Jerzy Bogajewicz** (1949), regizor;
- 3 VI** – 40 de ani de la moartea lui **Tadeusz Kubiak** (1924-1979), poet, satiric, autor de creații pentru copii;
- 4 VI** – 80 de ani de la nașterea lui **Ireneusz Iredeński** (1939-1985), poet, prozator și dramaturg;
- 6 VI** – 90 de ani de la nașterea lui **Bogusław Schaeffer** (1929), compozitor, muzicolog, dramaturg și grafician;
- 7 VI** – 60 de ani de la nașterea lui **Tomasz Bocheński** (1959), critic literar, specialist în literatură;
- 11 VI** – 115 ani de la nașterea lui **Kazimierz Lepszy** (1904-1964), istoric, redactor al „Dicționarului Biografic Polonez”;
- 12 VI** – 140 de ani de la nașterea lui **Kazimierz Bassalik** (1879-1960), botanist, fiziolog al plantelor;
- 13 VI** – 120 de ani de la nașterea lui **Jan Lechoń** (1899-1956), poet, cofondator al grupului poetic „Skamander”;
- 14 VI** – 80 de ani de la nașterea lui **Czesław Majewski** (1939), compozitor, dirijor, pianist;
- 16 VI** – 95 de ani de la nașterea lui **Adam Hanuszkiewicz** (1924-2011), regizor;
- 17 VI** – 80 de ani de la nașterea lui **Krzysztof Zanussi** (1939), regizor, scenarist, producător de filme;
- 18 VI** – 50 de ani de la moartea lui **Jerzy Zawieyski** (1902-1969), prozator, dramaturg, eseist;

19 VI – 110. rocznica urodzin **Tadeusza Wittlina** (1909-1998), pisarza, publicysty;
20 VI – 10. rocznica śmierci **Waldemara Cerana** (1936-2009), historyka;
22 VI – 115. rocznica urodzin **Michała Choromańskiego** (1904-1972), prozaika i dramaturga;
25 VI – 105. rocznica urodzin **Janusza Minkiewicza** (1914-1981), pisarza, poety, satyryka;
26 VI – 160. rocznica urodzin **Jana Władysława Dawida** (1859-1914), pedagoga, pioniera psychologii rozwojowej w Polsce;
27 VI – 150. rocznica urodzin **Wacława Gąsiorowskiego** (1869-1939), powieściopisarza i publicysty;
28 VI – 100. rocznica podpisania **Traktatu wersalskiego** (1919);
29 VI – 30. rocznica śmierci **Grzegorza Białkowskiego** (1932-1989), fizyka, poety, filozofa;
30 VI – 90. rocznica urodzin **Jana Łomnickiego** (1929-2002), reżysera, scenarzysty filmów dokumentalnych i fabularnych.

19 VI – 110 ani de la nașterea lui **Tadeusz Wittlin** (1909-1998), scriitor, publicist;
20 VI – 10 ani de la moartea lui **Waldemar Ceran** (1936-2009), istoric;
22 VI – 115 ani de la nașterea lui **Michał Choromański** (1904-1972), prozator și dramaturg;
25 VI – 105 ani de la nașterea lui **Janusz Minkiewicz** (1914-1981), scriitor, poet, satiric;
26 VI – 160 ani de la nașterea lui **Jan Władysław Dawid** (1859-1914), pedagog, pionier în psihologia dezvoltării în Polonia;
27 VI – 150 ani de la nașterea lui **Wacław Gąsiorowski** (1869-1939), romancier și publicist;
28 VI – 100 de ani de la semnarea **Tratatului de la Versailles** (1919);
29 VI – 30 de ani de la moartea lui **Grzegorz Białkowski** (1932-1989), fizician, poet, filozof;
30 VI – 90 ani de la nașterea lui **Jan Łomnicki** (1929-2002), regizor, scenarist de filme documentare și de lung metraj.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5
720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

Redactor naczelny

Redactor șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Maria Mețec

Iuliana Agneșca Dascălu

Ilona Biseada

Przedsiębiorstwo jest współfinansowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków otrzymanych od Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

